

Tarja Heino

**Jatkuva oppiminen korkeakouluissa
- linjaukset koulutuksen tarjoajan näkökulmasta**

Koulutusteknologian pro gradu -tutkielma

21. marraskuuta 2021

Jyväskylän yliopisto
Informaatioteknologian tiedekunta

Tekijä: Tarja Heino

Yhteystiedot: thheino@student.jyu.fi

Ohjaajat: Leena Hiltunen

Työn nimi: Jatkuva oppiminen – linjaukset koulutuksen tarjoajan näkökulmasta (korkeakoulut)

Title in English: Continuous learning — state policy from the point of view of the education provider (institute of higher education)

Työ: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 57+7

Tiivistelmä: Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, mitä asioita jatkuvan oppimisen osalta on Suomessa vuosina 2017–2021 linjattu korkeakoulukontekstissa ja mitä vaatimuksia tehdyt linjaukset asettavat korkeakoulujen jatkuvan oppimisen kehittämiseksi. Linjausten ja vaatimusten pohjalta tulkitsen myös, minkälaista opetusta korkeakoulut voisivat jatkuvan oppimisen edistämiseksi tarjota.

Tutkimukseni on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena sekoitettuna tapaustutkimuksella, jossa tutkin yhden yliopiston, Jyväskylän yliopiston, jatkuvan oppimisen kehittämistoimenpiteitä. Tutkimusaineistoni koostuu virallisista julkisista dokumenteista ja aineistoni analyysimenetelmänä olen käyttänyt sisällönanalyysiä.

Vuosina 2017–2021 on käynnistetty kymmenen valtakunnallista toimenpidettä jatkuvan oppimisen edistämiseksi. Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen linjaukset ja toimenpiteet kohdistuvat rahoitusmallin uudistamiseen, digitalisaation laajempaan hyödyntämiseen, kaikille avointen oppimisalustojen ja yhteisen digitaalisen opintotarjonnan rakentamiseen, oppilaitosten ja työelämän yhteistyön tiivistämiseen, kansalliseen jatkuvan oppimisen uudistukseen, ohjaukseen liittyviin toimenpiteisiin, korkeakoulutuksen lisäämiseen, jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustamiseen.

Jatkuvan oppimisen vaatimukset korkeakouluille voidaan jakaa kuuteen kehittämisen osa-alueeseen: työelämä, avoin korkeakouluopetus, koulutustarjonta, digitaalisuus, aiemman osaamisen tunnustaminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollistaminen. Hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta on joustavaa, aikaan ja paikkaan sitomatonta, työn ohessa suoritettavaa, tutkinnon osia ja pienempiä osakokonaisuuksia, tulevaisuuden osaamistarpeita ennakoivaa sekä jatkuvaa yhteistyötä työelämän kanssa.

Avainsanat: Jatkuva oppiminen, valtakunnalliset linjaukset, korkeakoulu, koulutustarjonta

Abstract: The purpose of my research was to find out what issues in terms of continuous learning have been outlined in Finland in 2017–2021 in the context of higher education and what requirements the guidelines place on the development of continuous learning in higher education. Based on the guidelines and requirements, I also interpret what kind of teaching universities and universities of applied sciences could provide to promote continuous learning.

My research has been carried out as a narrative literature review mixed with a case study, in which I study the development measures of continuous learning at one university, the University of Jyväskylä. My research material consists of official public documents and as a method of analysis of my data I have used content analysis.

Ten nationwide measures have been launched between 2017 and 2021 to promote continuous learning. Nationwide continuous learning policies and measures are aimed at the reform of the funding model, the wider use of digitalisation, the construction of learning platforms open to all and a common digital study offering, the strengthening of cooperation between educational institutions and working life, national continuous learning reform, guidance measures, increasing higher education, the establishment of a service center for continuous learning and employment.

The requirements for continuous learning for institutions of higher education can be divided into six areas of development: working life, open higher education, supply of education, digitalisation, recognition of past competence and enabling continuous learning. A good

continuous learning supply of education is flexible, is not tied to time and place, possible in addition to work, degree components and a smaller part of the study unit, predictive of future competence needs and continuous cooperation with working life.

Keywords: Continuous learning, nationwide policies, institution of higher education, supply of education

Kuviot

Kuvio 1.	Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheet (Kangasniemi ym., 2013, s. 294, muokattu).....	8
Kuvio 2.	Valtakunnallisten jatkuvan oppimisen toimenpiteiden tavoitteet	28
Kuvio 3.	Hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta korkeakouluissa	37
Kuvio 4.	Jyväskylän yliopiston jatkuvaan oppimiseen liittyvät toimenpiteet vuosina 2020–2021	42

Taulukot

Taulukko 1.	Lähestymistapoja dokumenttien tutkimiseen Priorin mukaan (Prior, 2008, s. 825, muokattu) lisättynä Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirjan (2021) käännöksillä	10
Taulukko 2.	Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen toimenpiteet vuosina 2017–2021	23
Taulukko 3.	Suomen linjaukset jatkuvan oppimisen osalta korkeakoulukontekstissa	34

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	3
	2.1 Tutkimuksen rajaus	4
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	5
	3.1 Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet.....	5
	3.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sekoitettuna tapaustutkimuksella	6
	3.3 Tutkimusaineisto	9
	3.4 Aineiston sisällönanalyysi	12
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	14
	4.1 Jatkuvan oppimisen käsitteestä	14
	4.2 Miksi jatkuvaa oppimista?	17
	4.3 Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen toimenpiteet	20
	4.4 Jatkuvan oppimisen valtakunnalliset vaatimukset korkeakouluille	28
	4.5 Hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta	35
5	TAPAUS JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO	38
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7	POHDINTA.....	47
	7.1 Tutkimuksen luotettavuus	48
	7.2 Jatkotutkimuksen kohteet	49
	LÄHTEET	51
	LIITTEET	58
	A Kyselypatteristo korkeakoululle jatkuvan oppimisen suunnittelua varten.....	58
	B Tutkimusaineisto	59

1 Johdanto

Tutkimukseni aihe ja kiinnostukseni siihen heräsi sen ajankohtaisuudesta. Jatkuva oppiminen on tutkimukseni tekemisen hetkellä esillä Suomessa laajasti. Keskustelu ja toiminta jatkuvan oppimisen ympärillä on selvästi aktivoitunut vuodesta 2017 alkaen. Keskustelut ja tutkimukset jatkuvan oppimisen ympärillä keskittyvät koulutustarjonnan saatavuuden ja joustavuuden esteisiin, harvemmin selvitysten tai raporttien lopputuloksena on selkeitä ratkaisuja tai vastauksia ongelmien poistamiseksi. Omassa tutkimuksessani kokoan yhteen hallituksen ja ministeriöiden jatkuvan oppimisen otsikon alla teettämät toimenpiteet vuodesta 2017 alkaen tutkimukseni kirjoittamisajankohtaan kesän 2021 loppuun saakka. Tutkimuksessani pyrin löytämään vastauksia siihen mitä linjauksia ja vaatimuksia jatkuvan oppimisen osalta on Suomessa tehty viimeisten vuosien aikana korkeakoulujen suuntaan ja minkälaista opetusta korkeakoulut voisivat jatkuvan oppimisen edistämiseksi tarjota. Korkeakoululla tarkoitan omassa tutkimuksessani yliopistoja ja ammattikorkeakouluja, joten sitä kautta tutkimukseni myös kohdistuu ainoastaan aikuisopintoihin. Syvennyn myös tarkemmin yhden korkeakoulun, Jyväskylän yliopiston, jatkuvan oppimisen kehittämisen toimenpiteisiin. Olen itsekin osa jatkuvaa oppimista tätä opiskeluuni liittyvää pro gradu -tutkielmaa kirjoittaessani, aikuisopiskelijana, jo kolmekymmentä vuotta työelämässä mukana olleena ja saman verran aikaa lukion jälkeen suorittamastani ensimmäisestä korkeakoulututkinnosta.

Tulevaisuuden työn vaatimukset muuttuvat ja jotta vaatimuksiin pystytään vastaamaan, tarvitaan uutta osaamista. Jatkuva oppiminen nähdään ratkaisuna tulevaisuuden työelämän tarpeisiin. Jatkuvan oppimisen tulee olla mahdollista kaikille ja sen tulee olla helposti saavutettavissa, aikaan ja paikkaan sitomattomana opiskeluna. Korkeakoulujen on laajennettava jatkuvan oppimisen tarjontaansa vastaamaan työelämän kehityksen haasteisiin.

Avaan ensin luvussa kaksi tutkimukseni tarkoitusta tarkemmin sekä esitän tutkimuskysymykset. Tutkimukseni on laadullinen tutkimus, metodina olen käyttänyt kuvailevaa kirjallisuuskatsausta sekoitettuna tapaustutkimuksella. Tutkimusaineistoni koostuu valtakunnallisista virallisista ja julkisista dokumenteista. Tutkimusmenetelmästä ja tutkimuksen toteuttamisesta kerron luvussa kolme. Luvusta neljä löydätte tutkimukseni tulokset ja luvussa viisi

paneudun yhden korkeakoulun jatkuvan oppimisen toimenpiteisiin. Lopuksi luvuissa kahdeksan ja yhdeksän esitän johtopäätökset ja pohdin tutkimukseni tuloksia, tutkimuksen luotettavuutta ja jatkotutkimuksen aiheita.

2 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Suomen hallituksen linjauksissa ja toimenpiteissä on selkeästi nähtävissä jatkuvan oppimisen merkitys tulevaisuuden osaamisen turvaamisessa ja tulevaisuudessa tarvittavan työvoiman saatavuuden turvaamisessa. Hallituksen nykyiseen ohjelmaan sisältyy parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus, jonka toimikausi on alkanut elokuussa 2019 ja jatkuu maaliskuulle 2023 saakka. Tutkimukseni tavoitteena on kuvata ja koostaa jatkuvasta oppimisesta etsimääni tietoa sekä ymmärtää ja tulkita jatkuvaan oppimiseen liittyviä valtakunnallisia suunnitelmia ja tavoitteita korkeakoulukontekstissa.

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, mitä asioita jatkuvan oppimisen osalta on Suomessa vuosina 2017–2021 linjattu ja mitä vaatimuksia tehdyt linjaukset asettavat korkeakoulujen jatkuvan oppimisen kehittämiseksi. Linjausten ja vaatimusten pohjalta tulkitsen myös, minkälaista opetusta korkeakoulut voisivat jatkuvan oppimisen edistämiseksi tarjota. Tutkimukseni tavoitteena on löytää keskeiset kysymykset, joiden avulla korkeakoulut voivat kehittää jatkuvan oppimisen tarjontaansa. Keskityn tutkimuksessani korkeakouluihin (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) koulutuksen järjestäjinä. Tutkimuksessani tarkastelen tarkemmin myös yhden yliopiston, Jyväskylän yliopiston, jatkuvan oppimisen kehittämistoimenpiteitä.

Tutkimuksessani haen vastauksia seuraaviin korkeakoulusektoriin keskittyviin tutkimuskysymyksiin:

Tutkimuskysymys 1

- Mitkä ovat Suomen linjaukset jatkuvan oppimisen osalta korkeakoulukontekstissa?

Tutkimuskysymys 2

- Mitkä asiat ovat koulutuksen järjestäjän (korkeakoulut) vastuulla ja mitä asioita annetaan valmiiksi ohjattuina?

Tutkimuskysymys 3

- Minkälaiselle koulutusosaamiselle on kysyntää ja minkälaista on hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta korkeakoulujen osalta?

2.1 Tutkimuksen rajaus

Olen rajannut tutkimukseni koskemaan valtakunnallisia jatkuvan oppimisen linjauksia vuosien 2017–2021 välisenä aikana. Tutkimuksen aikaikkuna on rajattu noihin vuosiin, koska vuodesta 2017 alkaen on Suomessa selvästi aktivoitunut uudelleen jatkuvan oppimisen keskustelut ja hallituksen toimet. Mikäli olisin tutkinut linjauksia jo aikaisemmalta ajalta, olisi tutkimukseni näkökulma muodostunut erilaiseksi, enemmänkin historian tutkimiseksi. Olen laittanut tutkimukseni aikajanan päättymään kesän 2021 loppuun, jotta pystyn raportoimaan tutkimukseni tulokset ja saamaan tutkimukseni valmiiksi tietyssä aikataulussa. Jatkuvan oppimisen valtakunnalliset toimenpiteet jatkuvat edelleen raporttini kirjoittamisen aikaan ja tulevat jatkumaan vielä sen jälkeenkin.

Olen keskittynyt tutkimuksessani pelkästään korkeakoulukontekstiin, jolla tarkoitan yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. Jatkuvan oppimisen merkitystä ja toimenpiteitä kohdistuen perusopetukseen, toisen asteen opetukseen tai muiden kuin korkeakoulujen järjestämään aikuisopetukseen ei ole tutkimuksessani tutkittu.

Jatkuvan oppimisen olen rajannut omassa tutkimuksessani koskemaan ei-tutkinto-opiskelijoille tarkoitettua korkeakoulujen jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa. Siten tutkinto-opiskelijoille suunnattu koulutustarjonta ei sisälly jatkuvan oppimisen koulutustarjontaan tässä tutkimuksessa.

3 Tutkimuksen toteuttaminen

Paneudun tässä kappaleessa tutkimukseni toteuttamista ohjanneisiin tutkimusmenetelmiin sekä tutkimuksessa käyttämäni tutkimusaineistoon ja tutkimusaineiston analyysimenetelmään. Oman yliopistoni eli Jyväskylän yliopiston ohjesivuston mukaan ”tutkimusmenetelmät ymmärretään tutkimuksen toteutusta ohjaavina periaatteina” (Jyväskylän yliopisto, 2021). Olen pyrkinyt omassa tutkimuksessani tutustumaan syvällisesti tutkimukseni kohteena olevaan aiheeseen sekä rakentamaan tutkimukseni kohteesta ymmärrettäviä tulkintoja ja selityksiä. Oma tutkimukseni perustuu pääosin virallisten valtakunnallisten selvitysten ja dokumenttien tutkimiseen ja niiden pohjalta tekemiini analyyseihin ja pohdintoihin.

Tutkimukseni lähtökohtana on laadullinen tutkimus ja tutkimusmenetelmänä olen käyttänyt kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä soveltui parhaiten oman tutkimukseni aiheeseen ja tapaan millä tein tutkimusta sekä tutkimusaineistona käyttämäni valmiiseen dokumentaatioon. Olen myös sekoittanut tutkimukseeni tapaustutkimuksen piirteitä tutkiessani yhden yliopiston, Jyväskylän yliopiston, jatkuvan oppimisen toimenpiteitä. Kappaleessa 3.1 avaan tarkemmin laadullisen tutkimuksen käsitettä. Kappaleessa 3.2 keskityn kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen höystettynä tapaustutkimuksella. Kappaleissa 3.3 ja 3.4 kerron käyttämästäni tutkimusaineistosta ja aineiston analyysissä käyttämästäni menetelmästä, sisällönanalyysistä.

3.1 Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet

”Laadullinen tutkimus on tekstuaalinen prosessi alusta loppuun ja teksti on kaikki mitä siitä jää myöhemmille sukupolville” (Alasuutari, 2011, luku 1). Otin tähän heti alkuun lainauksen Alasuutarin tekstistä, mielestäni hän tiivistää hyvin laadullisen tutkimuksen luonnetta yhteen lauseeseen.

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on tieteellinen tutkimusmenetelmä, jonka avulla tutkija pyrkii kattavasti ymmärtämään tutkimuksen kohdetta ja sen ominaisuuksia (Jyväskylän yliopisto, 2021). Menetelmäkirjallisuudessa usein jaotellaan määrällistä ja laadullista tutkimusta sen perusteella minkälaiseen kysymykseen tutkimuksella halutaan vastauksia.

Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa vastataan ensisijaisesti miksi-kysymyksiin ja laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa, mitä- ja miten-kysymyksiin (mm. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja, 2021). Oma tutkimukseni perustuu erilaisiin aineistoihin ja niiden analyysiin, minkä vuoksi tutkimustani voidaan nimittää laadulliseksi tutkimukseksi. Laadullista tutkimusta voidaan tehdä monella eri tavalla, esimerkiksi Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2004, 153) toteavat kvalitatiivisen tutkimuksen lajeja olevan 43 erilaista. Tutkimukseni jatkuvan oppimisen linjauksista korkeakoulukontekstissa on omanlaisensa versio jatkuvan oppimisen ilmiöstä, ja vaihtoehtoja etenemiseen olisi ollut muitakin laadullisen tutkimuksen osalta (Metsämuuronen, 2006). Laadullisen tutkimuksen tulokset syntyvät siitä, kuinka hyvin tutkija pystyy kertomaan, miten tutkimusprosessi on toteutettu ja miten tutkimusprosessissa on tuotettu tutkimuksessa esitettyjä näkökulmia (Fink, 2010, 15–16). Usein laadullisen tutkimuksen kohteena on jokin yhteiskunnallisesti ajankohtainen kysymys kuten on myös oman tutkimukseni kohteena oleva jatkuva oppiminen tällä hetkellä yhteiskunnassamme. Jatkuva oppiminen on aiheena laajasti esillä valtakunnallisissa keskusteluissa ja toimenpiteiden kohteena tutkimukseni tekemisen ajankohtana.

Laadullisessa tutkimuksessa ei tutkijalla tarvitse olla ennakko-oletuksia tai ennakkomääritelmiä tutkimuksen tuloksista (Eskola & Suoranta, 1998, luku 1). Laadulliset tutkimukset ovat yleensä hypoteesittomia eli tutkimukselle ei etukäteen aseteta tieteellisiä selityksiä tai olettamuksia. Toki aina tutkijan oma aikaisempi tietotaso tai kokemustaso tutkittavasta kohteesta on pohjana tutkimusta tehtäessä. Laadullisessa tutkimuksessa voidaan puhua aineistolähtöisestä analyysistä, joka tarkoittaa teorian rakentamista aineistosta käsin (Eskola & Suoranta, 1998, luku 1; Alasuutari, 2011, luku 2). Tämä asettaa aineiston keruulle ja valinnalle rajauksia, jotta aineistosta tulee järkevä tutkimuskysymysten vastaamisen kannalta. Teoria keinona auttaa tutkimuksen tekemisessä. Laadullisessa tutkimuksessa teoriaa tarvitaan sekä tausta-aineistojen tutkimiseen että varsinaisen tutkimuksen kohteena olevan aineiston tulkitsemiseen.

3.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sekoitettuna tapaustutkimuksella

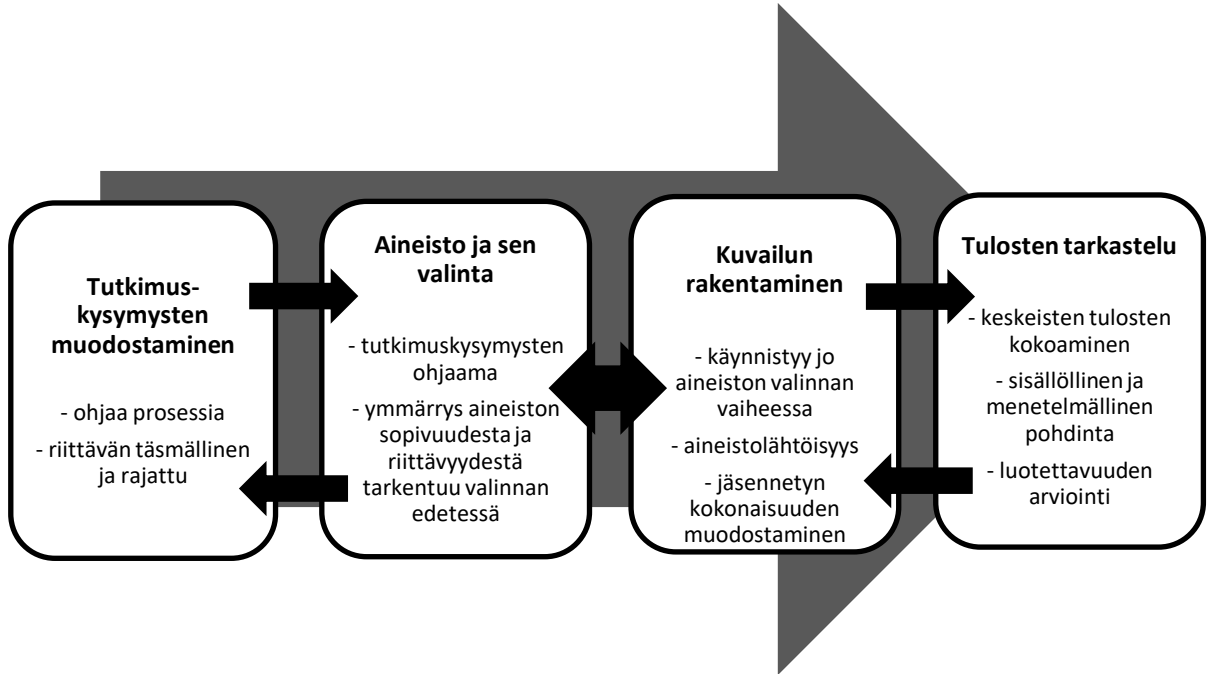
Kirjallisuuskatsaukseni tavoitteena on kokonaiskuvan rakentaminen valtakunnallisista jatkuvan oppimisen linjauksista liittyen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjontaan.

Kirjallisuuskatsaukseni tavoite, kokonaiskuvan rakentaminen, sisältyy Baumeisterin ja Learyn (1997, 312) esittämiin kirjallisuuskatsauksen viiteen tavoitteeseen: uuden teorian kehittäminen, teorian arvioiminen, kokonaiskuvan rakentaminen tietystä aihealueesta, ongelman ratkaiseminen sekä historiallisen kuvauksen antaminen teorian ja tutkimuksen kehittymisestä. Kirjallisuuskatsauksen on oltava järjestelmällinen, selkeä, kattava ja se pitää pystyä toistamaan (Fink, 2010, 15). Kirjallisuuskatsaukseni tarkoituksena on raportoida puolueettomasti tämänhetkinen tieto korkeakouluihin liittyvistä jatkuvan oppimisen selvityksistä ja linjauksista sekä tarjota kattava yleiskatsaus lukijoille tutkimukseni aihepiiristä (Green, Johnson & Adams, 2006, 102; Kallio, 2006, 18).

Kirjallisuuskatsauksia on olemassa erilaisia ja erityyppisiä. Salminen (2011, 6) kuten myös Rhoades (2011, 62) jakavat kirjallisuuskatsauksen kolmeen perustyyppiin: ”kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus, meta-analyysi”. Green ym. (2006, 102) puhuvat kuvailevasta katsauksesta, laadullisesta systemaattisesta katsauksesta ja määrällisestä systemaattisesta katsauksesta (meta-analyysistä). Olen käyttänyt oman tutkimukseni menetelmänä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta, joten paneudun tässä kappaleessa tarkemmin vain siihen kirjallisuuskatsauksen tyyppiin. Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta voidaan käyttää tutkimuksen osana tai varsinaisena tutkimusmenetelmänä. Salminen (2011, 6) luonnehtii kuvailevaa kirjallisuuskatsausta näin: ”Sitä voi luonnehtia yleiskatsaukseksi ilman tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä. Käytetyt aineistot ovat laajoja ja aineiston valintaa eivät rajaa metodiset säännöt.” Kuvailevasta kirjallisuuskatsauksesta voidaan Salmisen (2011, 6) mukaan erottaa kaksi eri suuntausta: narratiivinen ja integroiva katsaus. Mutta esimerkiksi Green ym. (2006) pitävät kuvailevaa kirjallisuuskatsausta narratiivisena kirjallisuuskatsauksena ilman vastaavaa alaluokitusta. Tämä huomioiden oma tutkimukseni voisi tarkemmin luokiteltuna olla kuvaileva narratiivinen kirjallisuuskatsaus. Narratiivinen kirjallisuuskatsaus voi myös sisältää kritiikkiä, mutta kritiikki ei ole välttämätöntä, sen voi tutkija itse päättää (Salminen, 2011, 7; Green ym., 2006, 103).

Olen noudattanut oman kuvailevan kirjallisuuskatsaukseni tekemisessä Kangasniemen, Utraisen, Ahosen, Pietilän, Jääskeläisen ja Liikasen (2013, 294) alun perin hoitotieteiden näkökulmasta laadittua neljän vaiheen mallia, joka sopii hyvin myös oman jatkuvan oppimisen tutkimukseni etenemisen malliksi. Ominaista omalle tutkimukselleni on ollut palata aina

uudelleen eri vaiheisiin koko tutkimusprosessin aikana. Kuviossa 1 esitetään kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheet.

Kuvio 1. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheet (Kangasniemi ym., 2013, 294, muokattu)

Olen ottanut omaan kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseeni mukaan myös tapaustutkimuksen yhtenä menetelmänä. Tutkin valtakunnallisia jatkuvan oppimisen suunnitelmia ja tehtyjä linjauksia suhteessa Jyväskylän yliopiston jatkuvan oppimisen kehittämistoimenpiteisiin. Näin Jyväskylän yliopistosta muodostuu tapaustutkimukseni varsinainen kohde. Tapaustutkimuksessa yritetään kerätä tutkittavana olevasta kohteesta erilaisia tietoja monella eri tavalla ja eri näkökulmista. Tutkimuksen kohdetta pyritään ymmärtämään tarkasti ja yksityiskohtaisesti (Metsämuuronen, 2006, 90–91). Tapaustutkimusta menetelmänä kannattaa käyttää, jos tutkimuskysymyksessä vastataan miten- ja miksi -kysymyksiin ja tutkijalla itsellään on hyvin vähän vaikutusta tuloksiin ja tutkimuksessa keskitytään nykyaikaiseen ilmiöön tosielämän yhteydessä (Yin, 2003, 1). Tapaustutkimuksessa voidaan tutkia syvällisemmin vain yhtäkin tapausta. Ongelmaksi voi muodostua se onko tapaus yleistettävissä. Omassa tapaustutkimuksessani keskityn yhteen yliopistoon, Jyväskylän yliopistoon, ja siten tuloksia ei suoraan voi yleistää koskemaan kaikkia suomalaisia korkeakouluja.

3.3 Tutkimusaineisto

Kirjallisuuskatsauksen tutkimusaineistoja ovat tieteelliset lehdet, muu tutkimuskirjallisuus, opinnäytteet ja väitösteokset, ministeriöiden ja kuntien ja muiden virastojen selvitykset, tieteellisten yhdistysten ja järjestöjen julkaisut, kansainväliset raportit esimerkiksi EU:n, OECD:n ja YK:n julkaisemat sekä erilaisten asiantuntijaorganisaatioiden ja tutkimuslaitosten tutkimukset ja selvitykset (Salminen, 2011, 31).

”Dokumentit voidaan jakaa henkilökohtaisiin ja institutionaalisiin sekä julkisiin ja ei-julkisiin” (Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja, 2021). Institutionaaliset dokumentit syntyvät jonkin instituution tai organisaation normaalina työnä. Hirsjärvi ym. (2004, 206) puhuvat virallisista dokumenteista. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirjassa (2021) todetaan institutionaalisisista dokumenteista seuraavaa: ”Osa institutionaalisisista dokumenteista on julkisia ja osa taas ei. Instituutiot tuottavat kuitenkin paljon myös julkisia dokumentteja, kuten suunnitelmia, raportteja, selvityksiä ja strategioita.” Olen omassa tutkimuksessani käyttänyt aineistona pääosin institutionaalisia virallisia ja julkisia dokumentteja. Aineistoja tutkiessani olen keskittynyt etsimään vastauksia tutkimuskysymyksiini, vaikka aineistoa voisi toki tarkastella muistakin näkökulmista (Alasuutari, 2011, luku 2). Tapaustutkimuksessani, tutkiesani Jyväskylän yliopiston toimenpiteitä jatkuvan oppimisen osalta, olen käyttänyt tutkimusaineistona Jyväskylän yliopiston ja avoimen yliopiston verkkosivustoilta löytyvää materiaalia ja dokumentaatiota.

Dokumenttien tutkimiseen ja käyttämiseen tutkimuksessa löytyy erilaisia lähestymistapoja. Taulukossa 1 on kuvattu yksi malli lähestymistavoista, Priorin (2008) nelijako dokumentaation käytöstä yhteiskunnallisessa tutkimuksessa. Olen lisännyt Priorin versioon myös suomennetun version Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirjasta (2021). Omassa tutkimuksessani olen lähestynyt käyttämäni dokumentaatiota puhtaasti siitä näkökulmasta mitä dokumentti sisältää.

”Focus of research approach” ”Tutkimuksen kohde”	”Document as resource ” ”Dokumentit resurssina”	”Document as topic” ”Dokumentit kohteena”
---	--	--

<p>”Content”</p> <p>”Dokumenttien sisältö”</p>	<p>”Approaches that focus almost entirely on what is ‘in’ the document.”</p> <p>”Lähestymistavat, jotka kohdistavat huomion lähes kokonaan siihen mitä dokumentti sisältää.”</p>	<p>”Archaeological approaches that focus on how document content comes into being.”</p> <p>”Arkeologiset lähestymistavat, jotka kohdistavat huomion siihen, miten dokumentin sisältö on muodostunut.”</p>
<p>”Use and function”</p> <p>”Dokumenttien käyttö ja funktio”</p>	<p>”Approaches that focus on how documents are used as a resource by human actors for purposeful ends.”</p> <p>”Lähestymistavat, jotka kohdistavat huomion siihen, miten toimijat käyttävät dokumentteja eri tarkoituksiin.”</p>	<p>”Approaches that focus on how documents function in, and impact on, schemes of social interaction and social organization.”</p> <p>”Lähestymistavat, jotka kohdistavat huomion siihen, miten dokumentit toimivat osana sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta.”</p>

Taulukko 1. Lähestymistapoja dokumenttien tutkimiseen Priorin mukaan (Prior, 2008, 825, muokattu) lisätynä Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirjan (2021) käännöksillä

Tutkimukseni tutkimuskohteeksi valikoituivat valtakunnalliset viralliset dokumentit, jotka liittyvät jatkuvaan oppimiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Keskityn tutkimuksessani viimeisimpien vuosien aikana tehtyihin toimenpiteisiin, ja sen vuoksi tutkimusaineistoni koostuu vuosien 2017–2021 välillä tuotetuista dokumenteista. Tutkimusaineistona käyttämäni dokumentit ovat pääosin valtioneuvoston julkaisuja, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja ja Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran julkaisuja. Aineisto koostuu jatkuvaan oppimiseen liittyvistä raporteista, selvityksistä, selonteoista ja tutkimuksista. Valtion virastojen

teettämät tutkimukset ovat yleensä ammattitutkijoiden tekemiä, joten ne sen vuoksi luokitellaan yleensä myös luotettaviksi tutkimusmateriaaleiksi.

Olen käyttänyt aineistoni hakusanoina käsitteitä ”jatkuva oppiminen” ja ”elinikäinen oppiminen”, suomeksi ja englanniksi. Vaikka hakusanani ovat noinkin laajoja, en hakutuloksina kuitenkaan saanut liian suuria määriä dokumentteja. Aineiston valitsemista hakutulosten joukosta ohjasi vahvasti asettamani tutkimuskysymykset, koska olin jo niitä laatiessani tehnyt sen valinnan, että käytän aineistona virallisia valtakunnallisia dokumentteja. Hain dokumentaatiota seuraavista tietokannoista ja sivustoista: Valtioneuvoston yhteinen julkaisuarkisto Valto, valtioneuvoston sivustot, opetus- ja kulttuuriministeriön sivustot, työ- ja elinkeinoministeriön sivustot, Jyväskylän yliopiston kirjaston JYKDOK-tietokanta, Google Scholar-tietokanta, Sitran sivustot, OECD:n sivusto, Euroopan Unionin sivusto.

Tutkimusaineistoni sisältää yhteensä 89 dokumenttia (Liite B). Tutkimukseni pääaineistoksi koko dokumentaatiosta muodostuivat sisältönsä perusteella seuraavat julkiset dokumentit (julkaisuajankohdan mukaisessa järjestyksessä, vanhimmasta uusimpaan)

1. ”Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle. Taustamuistio korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiotyölle” (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:44)
2. ”Työn murros ja elinikäinen oppiminen. Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävän työryhmän raportti” (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:8)
3. ”Jatkuvan oppimisen rahoitus ja teknologian mahdollisuudet Suomessa. Osaamisen tulevaisuuspaneelin kannanotto” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018)
4. ”Osaaminen 2035: Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia” (Opetushallitus Raportit ja selvitykset 2019:3)
5. ”Jatkuvan oppimisen kehittäminen” (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:19)
6. ”Kohti elinikäistä oppimista. Yhteinen tahtotila, rahoituksen periaatteet ja muutoshasteet” (Sitran selvityksiä 150 2019)
7. ”Mille väestölle? Ikäryhmäkohtaiset ja alueelliset väestöennusteet sekä uusien opiskelijoiden määrien ennuste kaikilla koulutusasteilla Suomessa 2018–2040” (Sitran selvityksiä 167 2020)

8. ”Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023 ELO-foorumi” (Valtioneuvoston julkaisuja 2020:34)
9. ”Osaaminen turvaa tulevaisuuden. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset” (Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38)
10. ”Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko” (Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24)

3.4 Aineiston sisällönanalyysi

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista se, että samanaikaisesti sekä kerätään että analysoidaan aineistoa (Metsämuuronen, 2006, 122). Löytäessäni sopivan dokumentin, analysoin sitä jo saman tien ja kirjoitin muistiin niitä asioita, jotka mielestäni kuuluivat tutkimukseni sisältöön ja joiden kautta sain mahdollisia vastauksia tutkimuskysymyksiini. Dokumentteja ja valmiita aineistoja voidaan käyttää ja analysoida hyvin monella tavalla, esimerkiksi sisällönanalyysillä (Eskola & Suoranta, 1998, luku 3; Tuomi & Sarajärvi, 2002, 93), jota olen käyttänyt oman aineistoni analyysimenetelmänä. Laadullisessa sisällönanalyysissä keskitytään siihen, mistä asioista, aiheista ja teemoista aineisto kertoo ja pyritään saamaan esiin tiivistetty ja yleistävä kuvaus ilman, että aineiston informaatiota menetetään (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110). Omassa sisällönanalyysissäni olen pyrkinyt kuvaamaan aineistossa esiintyviä asioita sellaisina kuin ne aineistossa ilmenevät (Graneheim, Lindgren & Lundman, 2017, 30).

”Sisällönanalyysille on tyypillistä aineiston luokittelu ja tilastollinen käsittely, jos halutaan kuvata aineistoa määrällisesti. Analyysin avulla pyritään laatimaan sisältöluokkia joko sanallisesti kuvaillen tai muuten sellaisessa muodossa, että niitä voidaan edelleen käsitellä” (Anttila, 1996, kappale 9.2.2). Aineistoa tutkiessani ja etsiessäni aineistosta vastauksia tutkimuskysymyksiini, olen jakanut aineiston tutkimisen kolmeen pääluokkaan

- miksi tarvitaan jatkuvaa oppimista
- mitä on tehty tai meneillään valtakunnallisella tasolla liittyen jatkuvaan oppimiseen
- valtakunnalliset jatkuvaan oppimiseen liittyvät vaatimukset korkeakouluille.

Olen aineistoa tutkiessani luokitellut löytämäni havainnot edellä mainittujen kolmen pääluokan jaottelun mukaisesti ja myös rakentanut tutkimukseni tulokset noudattaen tätä luokitusta (luvut 4.2–4.4). Olen näin systemaattisesti aineistoa tutkimalla hakenut vastauksia asettamiini tutkimuskysymyksiin. Olen noudattanut aineiston analyysissäni mm. Tuomen ja Sarajärven (2002) etenemisen mallia: valinnut tutkimukseni kannalta kiinnostavan dokumentin, merkinnyt dokumentista kiinnostavat kohdat, koonnut koko aineistosta saman teeman alla olevat asiat yhteen, luokitellut eli järjestänyt aineiston ja kirjoittanut yhteenvedot. Olen pyrkinyt luomaan tutkimusaineistosta teoreettisen kokonaisuuden.

4 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni tulokset. Avaan ensin jatkuvan oppimisen käsitettä ja perusteluja sille, miksi ylipäätään tarvitaan jatkuvaa oppimista. Tuloksissa kerrotaan ensin jatkuvan oppimisen otsikon alla tehdyistä valtakunnallisista linjauksista. Seuraavaksi on valtakunnallisista linjauksista johdettu korkeakouluihin kohdistuvia jatkuvaan oppimiseen liittyviä vaatimuksia. Hallitustason linjaukset ohjaavat korkeakoulujen toimintaa strategisella tasolla jatkuvan oppimisen edistämiseksi ja korkeakoulut sopivat ministeriön kanssa jatkuvan oppimisen konkreettisista toimenpiteistä. Valtakunnallisten selvitysten ja linjausten pohjalta on saatu raamit sille, minkälaista on hyvä jatkuvan oppimisen tarjonta.

4.1 Jatkuvan oppimisen käsitteestä

Jatkuva oppiminen -käsitteen (continuous learning) rinnalla käytetään sekalaisesti eri yhteyksissä myös muita käsitteitä kuten elinikäinen oppiminen (lifelong learning), elinikäinen kasvatus (lifelong education) ja jatkuva kasvatus (continuing education). Jatkuvan oppimisen käsitteelle ei vielä toistaiseksi ole olemassa valtakunnallista virallista määrittelyä. Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) yhteistyönä on käynnistetty elokuussa 2020 jatkuvan oppimisen sanastoprojekti, jonka tavoitteena on vuoden 2021 loppuun mennessä laatia jatkuvaan oppimiseen liittyville käsitteille yhteiset määritelmät. Kesäkuussa 2021 julkaistussa jatkuvan oppimisen sanaston luonnosversiossa jatkuva oppiminen on määritelty seuraavasti: ”oppiminen, jossa yksilö omaksuu tietoja ja taitoja, jotka ovat hyödyllisiä tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunotossa sekä työelämän muuttuvissa olosuhteissa”. Tutkimuksessani on käytetty termiä jatkuva oppiminen tai elinikäinen oppiminen alkuperäisessä lähteessä käytetyn termin mukaisesti. Itse käytän tutkimuksessani käsitettä jatkuva oppiminen. Perustelen jatkuvan oppimisen -käsitteen käyttämistä sillä, että hallituksen ja valtakunnan tasolla on ryhdytty käyttämään enemmän termiä jatkuva oppiminen elinikäisen oppimisen sijaan. Myös yliopistolaissa (558/2009, 2 §) ja ammattikorkeakoululaissa (932/2014, 4.2 §) ruvettiin käyttämään käsitettä jatkuva oppiminen 1.1.2019 voimaantulleiden lakimuutosten yhteydessä.

1990-luvulla jatkuvasta oppimisesta käytettiin käsitettä elinikäinen oppiminen kuvaamaan ihmisen läpi elämän kestävästä oppimisesta. OECD:n (Organisation for Economic Co-operation and Development) vuonna 1996 julkistamassa politiikassa ”Lifelong Learning for All” omaksuttiin kattavampi näkemys elinikäiseen oppimiseen, elinikäinen oppiminen kattaa kaiken oppimisen kehdosta hautaan (OECD 2001). Ahola (1997, 319) tiivistää artikkelissaan OECD:n sanoman seuraavasti: ”Sen keskeinen sanoma voidaan tiivistää neljään teesiin: oppimismahdollisuuksia (1) lisää, (2) kaikkina ikäkausina, (3) kaikissa elämänympäristöissä ja (4) monipuolistuvin rahoituslähtein.” Silvennoisen ja Tulkin (1998, 9) mukaan eurooppalainen käsitys elinikäisestä oppimisesta tarkoittaa jokaisen henkilökohtaista ja vapaaehtoista jatkuvaa itsensä kehittämistä. Elinikäisen oppimisen käsitteellä voidaan siis viitata ihmisen koko elämänkaaren mittaiseen oppimiseen, mikä tarkoittaa kaikkea oppimista esikoulusta ikääntyvien yliopistoihin. Opinnot jaoteltiin usein yleissivistäviin opintoihin ja työhön liittyviin opintoihin. Opetusta myös tyypiteltiin sen mukaan, kuinka kiinteästi opetus oli kytköksissä muodolliseen koulutukseen. Monessa kirjallisuudessa asetettiinkin vastakkain yleissivistävyys ja ammatillisuus sekä muodollisuus ja epämuodollisuus (mm. Silvennoinen & Tulkki, 1998, 13). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa (2019b, 12) kuvataan jatkuvan oppimisen termin käyttämistä seuraavasti: ”Jatkuvalla oppimisella viitataan seuraavassa, samoin kuin elinikäisen oppimisen käsitteellä, ihmisen koko elämänkaaren aikaiseen, monelle elämäntilanteelle ulottuvaan oppimiseen. Jatkuva oppiminen kattaa siten sekä formaalin, muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisen oppimisen että koulutusjärjestelmän ulkopuolella ja siitä täysin riippumatta tapahtuvan oppimisen. Työssä oppiminen on yksi merkittävimmistä koulutusjärjestelmän ulkopuolisista oppimisen muodoista.”

Muodollisen oppilaitoksissa tapahtuvan koulutuksen ulkopuolella tapahtuvaa oppimista voidaan lähestyä eri näkökulmista. Jatkuvan oppimisen keskiössä on yksilö, joka jatkuvasti oppii ja omaksuu uusia asioita yksin ja yhteistyössä ympäröivän yhteiskunnan kanssa pystyen näin vastaamaan muuttuvan maailman haasteisiin. Uusia asioita oppiessaan yksilön taidot kehittyvät, ymmärrys ympärillä tapahtuvista asioista lisääntyy ja asioihin oppii suhtautumaan uudella tavalla (Niemelä, 1998, 23). Oppilaitosten tulevaisuutta voidaan ajatella monimuotoisina oppimiskeskuksina, joiden tehtävänä on toimia oppimisprosessien

asiantuntijana ja osaamisverkostojen yhtymäkohtana sekä kaikenikäisten oppijoiden oppimisen mahdollistajana (Niemelä, 1998, 26–27).

Kajanto ja Tuomisto (1994, 23–24) luokittelevat opetuksen ja oppimisen neljään eri kategoriaan:

- formaalinen kasvatus (formal education) tarkoittaa hierarkkisesti järjestettyä ja perustuu tutkintoihin
- ei-formaalinen kasvatus (nonformal education) tarkoittaa kasvatusta ja oppimista varten organisoituja toimintoja, jotka tapahtuvat muodollisen koulujärjestelmän (formaalisen kasvatuksen) ulkopuolella
- informaalinen oppiminen (informal learning) tarkoittaa pääasiassa kokemusperäistä ja ei-institutionaalista
- satunnaisoppiminen (incidental learning) tarkoittaa tavoitteetonta ja tapahtuu muun toiminnan sivutuotteena.

Philippe Tissot (2004) puolestaan on määritellyt oppimisen tavat kolmeen kategoriaan:

- Muodollinen oppiminen (formal learning, 70, vapaa suomennos): ”Oppiminen, jota tapahtuu organisoidussa ja strukturoidussa kontekstissa (esim. yrityksen toteuttama koulutus tai koulutusorganisaation toteuttama koulutus). Oppiminen on koulutuksen suunnitelmallinen tavoite ja osaaminen voidaan koulutuksen päätteeksi todentaa muodollisella tavalla, kuten todistuksella.”
- Epämuodollinen oppiminen (non-formal learning, 112, vapaa suomennos): ”Oppiminen, jota tapahtuu suunnitelluissa tehtävissä, mutta jotka eivät eksplisiittisesti ole oppimisaktiviteetteja (esimerkiksi osana työtehtäviä). Nämä kerryttävät työelämään liittyvää osaamista, mutta eivät suoraan johda esimerkiksi todistukseen.”
- Informaali oppiminen (informal learning, 76, vapaa suomennos): ”Oppiminen, jota tapahtuu päivittäisten perhe-elämään, työhön tai vapaa-aikaan liittyvien aktiviteettien kautta. Tämän tyyppistä oppimista voisi kuvailla kokeilulliseksi tai vahingossa tapahtuvaksi oppimiseksi.”

Oma tutkimukseni keskittyy lähinnä Tissotin määritelmän mukaiseen muodolliseen oppimiseen eli koulutusorganisaatioissa järjestettävään koulutukseen, perustuen siihen, että tutkimukseni kohteena ovat korkeakoulut jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoajina.

4.2 Miksi jatkuvaa oppimista?

Jo ”1900-luvun Suomessa kansalaisten jatkuvaa ja toistuvaa kouluttautumista on perusteltu työelämän muutokseen sopeutumisella, taloudellisen toimintaympäristön kansainvälistymisellä ja Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn parantamisella” (Silvennoinen & Tulkki, 1998). Edellä mainitut perustelut jatkuvan oppimisen tarpeelle ovat edelleen samat tänä päivänä. Aikuisten koulutuksella on yhteiskunnassa tärkeä tehtävä, jolla vastataan työn muutoksiin ja sosiaalisen elämän muutoksiin. Useissa tätä tutkimusta varten tutkimissani dokumenteissa ja artikkeleissa todetaan, että aikuisten koulutusjärjestelmää pitäisi kehittää siten, että se kannustaisi aikuisväestöä parantamaan omia tietojaan ja taitojaan läpi koko työuran ja elämän. ”Tutkintokoulutuksen opintoprosessien kehittämisen lisäksi tarvitaan uudenlaista, joustavaa koulutustarjontaa, joka mahdollistaa paitsi tutkinto-opiskelijoille, myös työelämässä oleville, joustavat osaamisen kehittämisen polut” (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2017, 14). Jatkuvan oppimisen yhtenä keskeisenä tavoitteena viime vuosien aikana onkin korostettu työuran aikaisen oppimisen kehittämistä ja mahdollistamista joustavasti työn ohessa suoritettavina opintoina ja koulutuksina. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävä työryhmä peräänkuuluttaa vuonna 2018 julkaistussa raportissaan (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018a, 24) myös mahdollisuuksia kouluttautumiseen työuran aikana: ”Työuran aikainen kouluttautuminen edellyttää, että on olemassa sisällöltään tarpeita vastaavaa koulutusta, jota voidaan suorittaa joustavasti työn ohessa ja sopivina kokonaisuuksina.” Koulutuksen tulisi tapahtua tiiviisti työn yhteydessä ja se tulisi myös kytkeä työpaikkojen kehittämiseen. Näin koulutuksesta olisi hyötyä sekä yksittäiselle opiskelijalle että organisaatiolle. Tämä vaatii koulutuksen järjestäjiltä tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistamista riittävän varhaisessa vaiheessa ja parhaiden ratkaisujen tarjoamista opetuksen osalta. Voidaan ajatella, että koulutuspalvelutkin muuttuvat jatkossa yhä enemmän kehittämispalveluiksi. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra toteaa selvityksessään (Sitra, 2019, 5) että ”Kysymys on ennen kaikkea ajattelutavan muutoksesta:

koulutusjärjestelmästä on aika siirtyä kohti osaamisjärjestelmää, jonka keskeinen osa koulutussektori jatkossakin on.”

Tulevaisuudessa työtehtävissä tullaan tarvitsemaan yhä enemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita työntekijöitä. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2019 teettämän selvityksen mukaan uusista syntyvistä ammasteista noin 80 % painottuu korkeakoulututkintoon ja vain noin 20 % ammatilliseen tutkintoon. Ennusteen mukaan vuoteen 2035 mennessä kaikista työpaikoista 60 % tulisi olemaan korkeakoulutusta edellyttäviä työpaikkoja ja 40 % ammatillista koulutusta edellyttäviä työpaikkoja. Korkeakoulujen pitäisi tulevaisuudessa pystyä vastaamaan tähän lisääntyvään koulutustarpeeseen.

Väestötietojen ennusteita on myös käytetty pohjana selvitetessä jatkuvan oppimisen tarvetta tulevaisuudessa. Esimerkiksi väestön tulevan ikärakenteen kehittymisen perusteella voidaan ennakoida tulevaisuuden koulutustarpeita. Sitra on vuonna 2020 tutkinut väestön tulevien ennakkointitietojen valossa niiden vaikutusta uusien opiskelijoiden määriin eri koulutusasteilla. 2010-luvun alhainen syntyvyys heijastuu 2030-luvun lopulla korkeakoulun aloittaviin ikäluokkiin alempana uusien opiskelijoiden määränä (Sitra, 2020, 5). Raportin mukaan (Sitra, 2020, 6) koulutustarve muuttuu vain maltillisesti suurimmissa kaupungeissa korkea-asteen koulutuksessa, sillä näihin kaupunkeihin muuttaa merkittävästi väestöä muualta maasta ja ulkomailta. Muualla maassa uusien opiskelijoiden määrä taas sitä vastoin vähenee huomattavasti. Raportin mukaan (Sitra, 2020, 50) 2020-luvulla korkeakoulujen koulutuskapasiteettia täytyisi kasvattaa ja 2030-luvulla koulutuskapasiteettia saattaa olla liikaa. Väestön tulevalla kehityksellä on vaikutuksia myös jatkuvan oppimisen tarpeeseen tulevaisuudessa (Sitra, 2020, 68). Osaamisen merkitys hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn perustana kasvaa. Väestönkehitys muokkaa Suomea entistä monimuotoisemmaksi. Alueiden tilanteet ja tarpeet ovat entistä erilaisempia ja myös yksilöiden tarpeet ovat entistä yksilöllisempiä. Muutosnopeuden kasvaessa uuden osaamisen kysyntä kiihtyy. Uuden osaamisjärjestelmän täytyy siten olla entistä joustavampi, monimuotoisempi sekä tehokkaampi ja erilaisia oppimisen ja kouluttautumisen mahdollisuuksia täytyy olla riittävästi erilaisessa elämäntilanteessa ja erilaisessa työuran vaiheessa oleville. Jotta työntekijät pysyvät mukana työelämän kehityksessä, heidän pitää kehittää omaa osaamistaan ja hankkia uusia taitoja ja tietoja.

Myös työnantajalle työntekijöiden osaamisen kehittäminen on välttämätön strateginen keino rakentaa kestävä kilpailukykyä pärjätäkseen markkinoilla (Ranki, 2020, 9).

Hallituksen jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjauksissa vuonna 2020 (Valtioneuvosto, 2020b, 13) on perusteltu jatkuvan oppimisen tarpeellisuutta ja välttämättömyyttä: ”Osaaminen on paras turva työn, teknologian ja maailman muutoksissa. Tarvitsemme uudenlaista osaamista, yksilöllisiä koulutuspolkuja ja osaamisen päivittämistä.” Työn luonne ja työtehtävien sisällöt tulevat muuttumaan ja jotta siitä selvitään, tarvitaan uudenlaisia taitoja ja tietoja. Jatkuvan oppimisen linjauksissa (Valtioneuvosto, 2020b, 19) todetaan: ”Vuoteen 2035 mennessä ennakoidaan joillekin toimialoille jopa yli 50 prosentin työllisyyden kasvua. Vastaavasti joillakin toimialoilla työllisyys vähenee noin kolmanneksella.” Valtioneuvoston (Valtioneuvosto, 2020b, 39) arvioiden mukaan kaikista työikäisistä noin puolelle miljoonalle tulee tulevien vuosien aikana eteen tilanne, joka vaatii oman osaamisen kehittämistä. Tulevista muutoksista selviämiseen ei riitä pelkästään nuorten ikäluokkien koulutuksen kehittäminen. Jatkuvan oppimisen linjauksissa (Valtioneuvosto, 2020b, 19) asiasta todetaan näin: ”Osaaminen vanhenee työelämän muutoksissa ja siksi myös työmarkkinoilla jo olevien henkilöiden osaamisen kehittäminen ja uudistaminen on välttämätöntä.” Tapa, jolla työtä tulevaisuudessa tehdään, tulee myös muuttumaan. Työmarkkinoille syntyy enemmän yksinyrittäjiä ja perinteisten jatkuvien työsuhteiden tilalle tulee erilaisia keikkatöitä, vuokratöitä ja osa-aikatöitä. Työn tekemisen mallien muuttuminen aiheuttaa sen, että tulevaisuudessa ei työntekijöillä ole enää samalla tavalla tukena työantajan tarjoama mahdollisuutta opiskeluun ja oman osaamisen kehittämiseen (Valtioneuvosto, 2020b, 20).

Huhtikuussa 2021 julkaistussa Valtioneuvoston Koulutuspoliittisessa selonteossa (Valtioneuvosto, 2021) todetaan ympäristön toimintaan liittyvillä muutoksilla olevan merkittäviä vaikutuksia jatkuvaan oppimiseen ja siihen liittyviin prosesseihin. Koulutusorganisaatioiden tulee tarjota oppijoille selkeät ja helpot mahdollisuudet siirtyä koulutusjärjestelmän sisällä sekä tarjota oppijoille yhteyksiä ja vuorovaikutuksen keinoja ympäröivään yhteiskuntaan. Korkeakoulujen pitää huolehtia siitä, että korkeakouluista valmistuu tarvittava määrä opiskelijoita, joiden avulla voidaan taata yhteiskunnan ja työelämän tulevaisuuden

osaamistarpeet. Tämä vaatii korkeakouluilta muutoksia nykyisiin toimintamalleihin. (Valtioneuvosto, 2021, 14–15.)

Jatkuvan oppimisen tarve on siis nähtävissä koko Suomen laajuisesti tärkeänä kehittämisen kohteena. Jatkuva oppiminen nähdään selkeänä keinona vastata tulevaisuuden työssä ja työn tekemisen tavoissa tapahtuviin muutoksiin. Työmarkkinoilla tapahtuvien muutosten vuoksi tarvitaan erityisosaajia uusiin kehittyviin aloihin, esimerkiksi teknologian ja tekoälyn hyödyntämiseen sekä digitaalisuuden huomioimiseen eri aloilla. Tulevaisuudessa ei enää välttämättä riitä nuorena suoritettu tutkinto, vaan opiskelua ja kouluttautumista pitää tehdä koko työuran aikana. Vähenevän työllisyyden tehtävistä pitäisi pystyä etenemään sujuvasti kasvavan työllisyyden tehtäviin.

4.3 Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen toimenpiteet

Valtakunnallisella tasolla Suomessa on käynnistetty useita erilaisia toimenpiteitä tutkimuksiin kohteena olevan tarkastelujakson, vuosien 2017–2021, aikana. Tarkastelujakso päättyy kesän loppuun 2021. Valtakunnallisella tasolla tarkoitan hallituksen ja ministeriöiden toimenpiteitä. Taulukkoon 2 on koottu valtioneuvoston sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämiä toimenpiteitä jatkuvan oppimisen uudistuksen pohjaksi ja edistämiseksi. Toimenpiteet on listattu taulukkoon aloittamisajankohdan mukaisessa järjestyksessä vanhimmasta uusimpaan.

Toimenpide	Toimikausi	Tavoite
Osaamisen ennakointifoorumi (OEF)	1.1.2017-31.12.2020 Uusi kausi: 1.1.2021-31.12.2024	Edistää koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta. Tuottaa tietoa koulutuksen kehittämisen ja koulutuspoliittisen päätöksenteon sekä oppijan valintojen tueksi.

<p>Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävä työryhmä</p>	<p>19.1.2017-31.12.2017</p>	<p>Arvioida aikaisemman tutkimus- ja arviointitiedon perusteella elinikäisen oppimisen edellytykset ja paikallistaa esteet koulutusjärjestelmässä.</p> <p>Suunnitella ehdotuksia jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien kehittämiseksi ja opiskelumahdollisuuksien edistämiseksi sekä tutkinto-opiskelijoille että ei-tutkinto-opiskelijoille.</p> <p>Ehdottaa kohdennettuja toimenpiteitä heikot perustaidot omaavien ja koulutuksessa aliedustettujen ryhmien osaamisen kehittämiseksi ja täydentämiseksi.</p>
<p>Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030</p>	<p>14.2.2017-31.12.2019</p>	<p>Laatia ehdotus korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnasta vuoteen 2030.</p>
<p>Osaamisen tulevaisuuspaneeli</p>	<p>1.9.2017-13.4.2019</p>	<p>Tuottaa ehdotuksia, joiden avulla voidaan tehdä ennakoivampia, avoimempia, vaikuttavampia ja parempia koulutuspoliittisia päätöksiä.</p>

<p>Jatkuvaa oppimista koskeva työryhmä ja ohjausryhmä</p>	<p>20.12.2018-31.12.2019</p>	<p>Kuvata jatkuvan oppimisen toimintamallit ja periaatteet.</p> <p>Laatia ehdotukset, joiden avulla kannustetaan opiskelemaan työuran aikana ja luodaan parempia keinoja yhteensovittaa työ ja opiskelu.</p> <p>Laatia keinoja, joiden avulla voidaan entistä suunnitelmallisemmin kehittää osaamista ja vastata digitalisaation ja työelämän vaatimuksiin.</p> <p>Laatia toimimisen mallit, joiden avulla voidaan vastata nopealla aikataululla kouluttaa osaajia uusiin ammatteihin.</p>
<p>Jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koordinoiva yhteistyöryhmä</p>	<p>31.1.2019-31.12.2022</p>	<p>Tutkia ja selvittää jatkuvan oppimisen palveluihin liittyviä digitaalisia osa-alueita sekä mahdollistaa jatkuvan oppimisen eri osa-alueiden integroituminen ja uusien palveluiden rakentaminen.</p> <p>Mahdollistaa jatkuvaan oppimiseen liittyvien digitaalisten palveluiden</p>

		kehittäminen ja jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuuden rakentaminen.
Parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus	21.8.2019-31.3.2023	Vastata läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista. Edistää työelämässä tapahtuvaa oppimista, luoda jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmä ja lisätä osallistumisen tasa-arvoa parantamalla palvelujen saavutettavuutta.
Elinikäisen ohjauksen ELO-foorumi	1.4.2020-31.1.2023	Valmistella ehdotus elinikäisen ohjauksen strategiksi.
Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmatyö	24.6.2020-31.12.2021	Laatia korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma (korkeakoulutuksen sosiaalisen, alueellisen ja kielellisen tasa-arvon toteutuminen, eri vähemmistöryhmien korkeakoulutukseen hakeutumisen mahdolliset esteet).
Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen valmisteluryhmä	8.10.2020-30.4.2021	Valmistella jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustamista.

Taulukko 2. Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen toimenpiteet vuosina 2017–2021

Jatkuvan oppimisen toimenpiteiden edistämiseen Suomessa ovat vaikuttaneet myös jatkuvan oppimiseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät kansainväliset tutkimukset sekä selvitykset ja niistä saadut tulokset, esimerkkeinä mainittakoon Euroopan unionin vuonna 2000 julkaisema muistio A Memorandum on Lifelong Learning ja OECD:n julkaisu vuonna 2020, Continuous Learning in Working Life in Finland.

Valtioneuvosto teetti vuonna 2019 tutkimuksen, jossa vertailtiin jatkuvan oppimisen rakenteita muualla maailmassa, Jatkuvan oppimisen rakenteet – kansainvälinen vertailu, A study on structures to support continuous learning – international benchmarking (Valtioneuvosto, 2019). Tutkimuksesta saatiin ajantasaista tietoa siitä, kuinka Suomen keskeiset, korkean teknologian verrokkimaat (Tanska, Irlanti, Korea, Hollanti ja Singapore) ovat valmistautuneet työelämän muutoksiin sekä kehittäneet jatkuvan oppimisen toiminta- ja rahoitusmalleja. Tutkimuksessa tehtyjen selvitysten pohjalta Suomen pitäisi jatkuvan oppimisen turvaamiseksi kehittää opiskeluun liittyvää rahoitusmallia, hyödyntää enemmän digitaalisuutta oppimisalustojen kehittämisessä, tiivistää oppilaitosten ja työelämän yhteistyötä, luoda jatkuvan oppimisen kansallinen strategia ja huomioida jatkuvan oppimisen tukeminen tulevassa sosiaaliturvauudistuksessa (Valtioneuvosto, 2019, 51–54).

Rahoitusmallin uudistamista ja kehittämistä on ehdotettu jatkuvan oppimisen edistämiseksi useammassa yhteydessä. Suomessa on jo aiemminkin selvitetty aikuiskoulutuksen eri rahoitusvaihtoehtoja. Esimerkiksi vuonna 2012 valmistui opetus- ja kulttuuriministeriön tilaamana väliraportti Selvitys henkilökohtaisista koulutustileistä (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2012), joka ei kuitenkaan ole johtanut koulutustilin käyttöön ottamiseen Suomessa, ainakaan toistaiseksi. Osaamisen tulevaisuuspaneeli (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018b, 4) on esittänyt rahoituksen mallia, jossa koulutukselle ohjattu rahoitus jaetaan omina erillisinä summinaan oppijoille ja koulutusorganisaatioille. Oppijalla pitäisi olla tarvittava rahoitus käytettävissä koko elämänsä ajan oman osaamisensa kehittämiseen. Rahoituksen jakautumisessa pitäisi nykyistä paremmin huomioida aikuisväestö ja opiskelun rahoituksen pitäisi olla helposti löydettävissä yhdestä paikasta (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018b, 11). Myös opetus- ja kulttuuriministeriön asettama Jatkuvan oppimisen kehittäminen -työryhmä ehdottaa väliraportissaan (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019b, 16) jatkuvan oppimisen rahoituksen uudistamista. Valtioneuvoston koulutuspoliittisessa selonteossa (Valtioneuvosto,

2021, 38) kehoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriötä uudistamaan ohjausta ja rahoitusta ja sitä kautta kannustamaan myös korkeakouluja kehittämään omia toimintatapojaan ja rakenteitaan.

Digitalisaation nykyistä laajempaa hyödyntämistä oppimisessa ja opetuksessa sekä kaikille avointen oppimisalustojen rakentamista korostetaan tulevaisuuden jatkuvan oppimisen toteutumisen edellytyksenä. Osaamisen ennakointifoorumi on vuonna 2019 julkaistussa raportissaan (Opetushallitus, 2019) tarkastellut osaamisten merkitysten muutoksia ja tärkeimpiä osaamisia vuonna 2035. Raportin mukaan keskeisiä osaamisen kohteita tulevaisuudessa ovat taidot, joiden avulla yksilö pystyy hallitsemaan muutoksia ja selviää digitalisaation mukanaan tuomista haasteista. Raportissa (Opetushallitus, 2019, 41) todetaan: ”Muutoksen hallintaa edistäviä osaamisia ovat muun muassa ongelmanratkaisutaidot, itseohjautuvuus, oppimiskyky, henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja johtaminen sekä tiedon arviointitaidot.” Raportin (Opetushallitus, 2019, 41) mukaan: ”Myös digitalisaatioon liittyvät osaamiset, kuten digitaalisten ratkaisujen ja alustojen hyödyntämisosaamiset ovat vahvassa nousussa. Tätä kautta osaamisen merkityksen muutokset kiteytyvät siihen, että yhtäältä on yhä suurempaa tarvetta osaamisella, joka auttaa hahmottamaan ja ymmärtämään maailmaa, sekä toisaalta osaamiselle, joka tukee digimurroksesta selviytymistä.” Työstä tai tehtävästä riippumatta teknologian muuttuminen vaikuttaa työn tekemisen malleihin ja se vaatii uudenlaista osaamista (Opetushallitus, 2019, 43). Raportin (Opetushallitus, 2019, 44) johtopäätöksissä todetaan, että tulevaisuudessa osaamista hankitaan nykyistä laajemmin eri tavoilla. Osaaminen kertyy jatkossa erilaisista kohteista ja tietolähteistä, joihin digitaalisten ratkaisujen avulla tuotetaan uusia ja kehittyviä mahdollisuuksia. Valtioneuvoston (2021, 38) koulutuspoliittisessa selonteossa asetetaan korkeakouluille tavoitteeksi toteuttaa vuoteen 2030 mennessä yhtenäinen digitaalinen palveluympäristö. Korkeakoulujen pitää rakentaa yhteinen digitaalinen opintotarjonta, jota oppijat voivat hyödyntää koulutustaustasta, työmarkkina-asemasta tai koulutusasteesta riippumatta. Digitalisaatio mahdollistaa myös erilaisten kansainvälisten osaamispalveluiden tuleminen kotimaisille koulutusmarkkinoille. Tulevaisuudessa koulutusjärjestelmä voisi toimia alustana, joka tuo yhteen eri toimijat ja luo tarvittavat puitteet oppimisen ja osaamisen yhteiskehittämiselle. (Opetushallitus, 2019, 44).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2019b, 16) asettaman Jatkuvan oppimisen kehittäminen -työryhmän väliraportissa ehdotetaan kansallisen jatkuvan oppimisen uudistuksen toteuttamista: ”Uudistuksen toteuttamiseksi ja toimenpiteiden täsmentämiseksi ehdotetaan laadittavaksi vuoteen 2030 ulottuva kansallinen jatkuvan oppimisen strategia.” Jatkuvan oppimisen suunnitelman pitäisi sisältää malleja osaamiskartoituksista, työuran aikaisen osaamisen kehittämistä tukevia palveluita, muualla kuin muodollisessa koulutuksessa hankitun osaamisen tunnistamisen välineitä, ennakoivan rakennemuutoksen mallin mukaista osaamisen kehittämisen tukemista, jatkuvan oppimisen hyötyjen ja mahdollisuuksien korostamista ja kohdentamista eri kohderyhmille (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019b, 17–20). Vastauksena työryhmän ehdotukseen opetus- ja kulttuuriministeriö asetti elokuussa 2019 Jatkuvan oppimisen uudistus -hankkeen viemään eteenpäin parlamentaarista jatkuvan oppimisen uudistusta kolmen päälinjauksen avulla: ”1. Jatkuva oppiminen osaksi työelämää, 2. Jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän luominen, 3. Jatkuvan oppimisen saavutettavuuden varmistaminen” (Valtioneuvosto, 2020b, 35). Uudistuksella pyritään vuosien 2019–2023 aikana luomaan edellytykset kaikille yksilöille koko eliniän ajan tapahtuvalle jatkuvalla oppimiselle. Suomeen pyritään muodostamaan laaja koulutustarjonta työelämälähtöisistä ja monimuotoisista jatkuvan oppimisen mahdollisuuksista luomalla uusia toimintamalleja koulutussektoreille sekä uudistamalla ohjauksen ja rahoituksen malleja. Eri tavoin hankittua osaamista pyritään saamaan näkyväksi sekä koulutussektorilla että työelämässä rakentamalla osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen valtakunnalliset periaatteet (Valtioneuvosto, 2020b, 9). Jatkuvan oppimisen uudistus vaatii kaikkien osapuolten yhteistä panosta, eli hallituksen, ministeriöiden, kuntien, koulutusorganisaatioiden, työnantajien ja oppijoiden panosta. Yhtenä jatkuvan oppimisen uudistuksen valtakunnallisena toimenpiteenä käynnistyi vuoden 2020 aikana ELY-keskusten (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) jatkuvan oppimisen alueellinen koordinaatiotehtävä. ELY-keskuksissa toimivat jatkuvan oppimisen koordinaattorit, jotka muodostavat valtakunnallisen verkoston. ELY-keskukset tekevät yhteistyötä oppilaitosten, muiden palveluntuottajien, yritysten, kunnallisten toimijoiden, TE-palvelujen (Työ- ja elinkeinotoimisto) ja muiden sidosryhmien kanssa (ELY-keskus, 2021). Tavoitteena on koota yhteen jatkuvan oppimisen toimijat ja palvelut, sekä ideoida ja edistää yhteistyössä uudenlaisia, asiakkaiden tarpeisiin vastaavia jatkuvan oppimisen kokeiluja. Tavoitteena on

yksilöiden osaamisen jatkuva kehittäminen ja yritysten kyvykkyyden lisääminen osaamisen, uudistumisen ja kasvun johtamisessa.

Jatkuvan oppimisen kehitystä pyritään edistämään myös ohjaukseen liittyvillä toimenpiteillä. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2020 asettama Elinikäisen ohjauksen ELO-foorumi on laatinut ehdotuksen elinikäisen ohjauksen strategiaksi. Ehdotuksessa (Valtioneuvosto, 2020a, 3) todetaan: ”Strategian mukaan hallituskauden 2020–2023 aikana parannetaan ohjauksen saatavuutta, vahvistetaan elinikäisiä urasuunnittelutaitoja sekä edistetään työelämässä tapahtuvaa osaamisen tunnistamista, hankkimista ja urasuunnittelua. Tavoitteena on toimiva jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus, jossa hyödynnetään paremmin yhteistä koulutus-, työmarkkina- ja osaamistietoa.”

Valtioneuvoston (2021) koulutuspoliittisessa selonteossa esitetään linjaukset ja tavoitteet koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi aina 2040-luvulle saakka. Koulutuspoliittisessa selonteossa (Valtioneuvosto, 2021, 32) todetaan: ”Suomi nostaa koulutus- ja osaamistasoaan lisäämällä korkeakoulutusta”. Jotta edellä mainittu tavoite pystytään saavuttamaan, pitäisi korkeakoulututkimuksen suorittavien määrä nykyiseen verrattuna kasvaa sadalla tuhannella seuraavan kymmenen vuoden aikana, eli vuoteen 2030 mennessä. Toimenpiteisiin on jo ryhdytty hallituksen tasolla lisäämällä korkeakoulujen aloituspaikkoja vuosien 2020–2022 aikana yli kymmenellä tuhannella. Selonteossa (Valtioneuvosto, 2021, 37–38) kehoitetaan kehittämään jatkuvan oppimisen joustavaa tarjontaa sekä purkamaan pitkiä koulutusputkia ja päällekkäistä kouluttautumista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat vuosina 2020–2021 valmisteelleet yhteistyössä työelämän järjestöjen ja aluehallinnon kanssa jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustamista (HE 76/2021). Laki jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta tuli voimaan 1.9.2021. Hallituksen esityksen (HE 76/2021) perusteluissa todetaan, että palvelukeskuksen toimialueeseen kuuluvat työkäisten osaamisen kehittyminen ja sitä kautta osaavien työntekijöiden saatavuuden turvaaminen. Palvelukeskuksen tehtävät löytyvät laista (Laki jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta, 2 §): ”Palvelukeskuksen tehtävänä on toimialaansa liittyvä: 1) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi; 2) osaamis- ja työvoimatarpeen ennakointitiedon

analysointi; 3) erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatun ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävän koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden rahoittaminen; 4) alueellisten ja muiden yhteistyöverkostojen tuki ja vaikuttavuuden edistäminen.” Hallituksen esityksessä (HE 76/2021, 12–13) todetaan palvelukeskuksen toiminnasta seuraavasti: ”Palvelukeskuksen toimet olisivat muuta järjestelmää täydentäviä. Palvelukeskuksen tavoitteena olisi kohdentaa osaamis- ja muita palveluita havaitun tarpeen mukaan. Se toteuttaisi tehtävänsä muun muassa rahoittamalla sellaisia osaamispalveluita, jotka edesauttavat ennakkollisesti tietyn alueen, toimialan tai kohderyhmien tarpeita.” Palvelukeskuksen rahoittamiin koulutus- ja osaamispalveluihin osallistuminen on korkeakouluille vapaaehtoista ja niiden kustannukset tulisivat katetuiksi toimintaan osoitetulla rahoituksella.

Kuvioon 2 on koottu jatkuvan oppimisen valtakunnallisten toimenpiteiden tavoitteet.

Tavoitteet	Rahoitusmallin uudistaminen
	Digitalisaation laajempi hyödyntäminen oppimisessa ja opetuksessa
	Kaikille avointen oppimislustojen ja yhteisen digitaalisen opintotarjonnan rakentaminen
	Oppilaitosten ja työelämän yhteistyön tiivistäminen
	Kansallinen jatkuvan oppimisen uudistus
	Ohjaukseen liittyvät toimenpiteet
	Korkeakoulutuksen lisääminen
	Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustaminen

Kuvio 2. Valtakunnallisten jatkuvan oppimisen toimenpiteiden tavoitteet

4.4 Jatkuvan oppimisen valtakunnalliset vaatimukset korkeakouluille

Vastaan tässä kappaleessa tutkimuskysymykseeni 1 Mitkä ovat Suomen linjaukset jatkuvan oppimisen osalta korkeakoulukontekstissa? Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama

Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävä työryhmä esittää vuonna 2018 julkaisussa raportissaan (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018a, 25–27) jatkuvan oppimisen kehittämisen toimenpiteitä korkeakoulusektorille (ks. luku 4.3), joista olen poiminut tähän tutkimukseni kannalta tärkeimmät ehdotukset:

- korkeakoulujen tulee yhdessä työelämän edustajien kanssa suunnitella, minkälaista jatkuvan oppimisen tarjontaa tarvitaan
- avointa korkeakouluopetusta tulee järjestää monipuolisemmin ja kohdistetummin
- korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksia pitää muokata työelämän vaatimuksiin sopiviksi
- korkeakouluissa pitää pystyä suorittamaan kokonaisten tutkintojen lisäksi myös tutkinnon osia ja pienempiä osaamiskokonaisuuksia
- digitaalisia opetuksen ja oppimisen välineitä tulee hyödyntää entistä enemmän ja korkeakoulujen tulee ottaa vastuuta koulutusteknologian kehittämisestä kokeilualustoina
- korkeakoulujen (kuten myös kaikkien koulutusasteiden) tulee kehittää työkaluja, joiden avulla pystytään helpommin todentamaan ja tunnustamaan aiemmin hankittua osaamista (aiemmat opinnot, työkokemus, harrastukset, muulla tavalla hankittu osaaminen)
- korkeakoulujen tulee tarjota ajantasaista ja ymmärrettävää tietoa osaamisen kehittämismahdollisuuksista ja koulutusjärjestelmästä ja tiedon pitää olla helposti kaikkien saatavilla.

Seuraavana vuonna tammikuussa 2019 julkaistussa Korkeakoulutus- ja tutkimus 2030-luvulle -vision tiekartassa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019a, 9–17) korkeakouluille asetettiin kehittämisohjelmaan liittyviä odotuksia, joiden avulla pystytään luomaan enemmän jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia:

- korkeakoulujen tulee vuoden 2019 aikana yhteistyössä sidosryhmien, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden hallinnonalojen kanssa suunnitella korkeakouluille toimenpiteitä, joiden avulla pystytään nopeastikin vastaamaan ja reagoimaan työelämän muuttuneisiin koulutustarpeisiin

- korkeakoulujen toivotaan hyödyntävän jatkuvan oppimisen kehittämisessä ja opintojen tarjonnassa lakimuutosten mukanaan tuomia mahdollisuuksia
- korkeakouluja kannustetaan avaamaan ja suuntaamaan koulutustarjontaansa erilaisille käyttäjäryhmille soveltuvaksi ja joustavasti saavutettavaksi
- korkeakoulujen toivotaan kannusteiden avulla tarjoavan avoimen väylän kautta osaamisen täydentämisessä hyödyllisiä vaativampia opintojaksoja, mikä kannustaa ilman tutkintoa olevien hakeutumista opintoihin
- korkeakoulujen tulee omalta osaltaan edistää yhteistyötä ja kumppanuutta työnantajien kanssa jatkuvan oppimisen edistämiseksi
- korkeakoulujen tulee lisätä jatkuvan oppimisen korkeakoulutuksen saavutettavuutta tarjoamalla pienempiä oppimiskokonaisuuksia ja enemmän digitaalisia kursseja sekä jatkuvan oppimisen ohjaukseen tarkoitettuja ohjauspalveluja.

Samana vuonna 2019 julkaistussa Jatkuvan oppimisen kehittäminen -työryhmän väliraportissa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019b) nostetaan esille valtakunnallisesti toteutettuja toimia (ks. luku 4.3), jotka omalta osaltaan parantavat korkeakoulujen mahdollisuuksia vastata yllä edellisessä kappaleessa lueteltuihin jatkuvan oppimisen kehittämisvaatimuksiin. Olen poiminut tähän väliraportista (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019b, 22–23) lainsäädäntöön ja rahoitukseen liittyviä toimia:

- Lainsäädännön muutoksilla selkeytettiin täydennyskoulutuksen tarjoamista eli jatkossa täydennyskoulutukset voivat sisältää myös pienempiä tutkinnon osia eli ns. moduuleja.
- Lainsäädännön muutoksilla laajennettiin korkeakoulujen tilauskoulutukseen (tutkintoon johtava) osallistuvien joukkoa eli jatkossa myös suomalaiset ja muiden EU- ja ETA-valtioiden kansalaiset voivat suorittaa ko. opintoja. Aiemman lainsäädännön mukaan tämä ei ollut mahdollista.
- Vuosille 2021–2024 laadituissa korkeakoulujen sopimuksissa jatkuvan oppimisen rahoitusosuutta nostettiin. Jatkuvaan oppimiseen kohdistettava prosenttiosuus nousi yliopistojen rahoitusmallissa kahdesta prosentista viiteen prosenttiin ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa viidestä prosentista yhdeksään prosenttiin. Rahoitusmallin jatkuvan oppimisen osuus sisältää jatkossakin samat elementit kuin

edellisissäkin sopimuksissa eli siihen sisältyvät avoimen korkeakoulun ja erikoistumiskoulutuksen opintopisteitä kartuttavat opinnot, korkeakoulujen erilliset opinnot ja maahanmuuttajille kohdistetut valmentavat koulutukset ammattikorkeakouluissa. Korkeakoulut voivat hakea rahoitusta jatkuvan oppimisen kehittämisen toimenpiteisiin, esimerkiksi digitaalisuuden edistämiseen, työelämän akuutteihin kouluttautumistarpeisiin tarjottaviin koulutuksiin ja maahanmuuttajille tarkoitettuihin opintoihin.

Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen linjauksilla vuodelta 2020 (ks. luku 4.3) on vaikutuksia ja vaatimuksia korkeakouluille (Valtioneuvosto, 2020b, 38–45). Linjauksissa edellytetään toimivaa yhteistyötä korkeakoulujen ja työelämän eri organisaatioiden välillä. Koulutusjärjestelmän ja osaamisjärjestelmän tulee tukea työelämässä syntyviä ja tarvittavia oppimisvaatimuksia. Koulutustarjontaa on kehitettävä sekä luotava joustavia oppimiskäytäntöjä koulutusten tarjoajien ja työelämän yhteistyönä. Tutkintojen ja tutkinnon osien lisäksi pitää luoda uudentyyppisiä oppimismahdollisuuksia, joita pystyy joustavasti suorittamaan työn ohessa ja jotka vastaavat työelämän osaamistarpeisiin. Korkeakoulujen pitäisi pystyä tarjoamaan perustaitoja ja kielitaitoa valmentavia opintoja erillisinä opintoina jo ennen tutkintokoulutuksen aloittamista tai sen yhteydessä. Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus pitäisi ottaa käyttöön vaiheittain. Digitaalinen palvelukokonaisuus muodostuu osaamisen kartoitus- ja tunnistamispalveluista, ohjauspalveluista, koulutuksen hakupalveluista, koulutustarjonnasta ja tietovarannoista. Digitaaliset palvelut pitää olla oppijoiden vapaasti käytettävissä mutta myös esimerkiksi erilaisissa ohjaustilanteissa hyödynnettävissä. Korkeakoulujen pitää muiden oppilaitosten ja osaamispalveluiden tuottajien tavoin tarjota digitaitoihin, työelämätaitoihin ja urasuunnittelutaitoihin liittyviä koulutuksia.

Valtioneuvoston (2021, 33) koulutuspoliittisessa selonteossa (ks. luku 4.3) todetaan, että ”Korkeakoulujen tulisi myös nykyistä avoimemmin kuvata, mitä osaamista koulutuksessa aloittavilta edellytetään ja miksi tämä osaaminen on välttämätöntä.” Selonteossa korostetaan myös pääsyä korkeakouluopintoihin avoimen korkeakouluväylän kautta. Nykyään tutkinto-opiskelijaksi korkeakouluihin pääsee avoimen väylän kautta vain noin neljä prosenttia kaikista hakijoista. Tarvetta olisi kehittää reittiä tutkinto-opiskelijaksi avoimen korkeakoulun kautta ja saada sitä kautta enemmän opiskelijoita korkeakouluihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2021 julkaisemassa korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmassa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021a) on esitetty tavoitteita ja linjauksia, joilla edistetään saavutettavuutta, osallisuutta ja moninaisuutta. Suunnitelmassa ehdotetaan, että korkeakoulujen pitäisi laatia korkeakoulujen omat saavutettavuussuunnitelmat ensi vuoden loppuun mennessä (2022), joissa todetaan miten korkeakoulut tulevat tukemaan korkeakouluopiskelua aliedustettujen ryhmien osalta, (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021a, 195).

Taulukkoon 3 olen kerännyt tiivistetyssä muodossa yllä kuvaamani valtakunnalliset linjaukset vuosilta 2017–2021 korkeakoulujen jatkuvan oppimisen osalta (kesän loppuun 2021 asti). Olen lisäksi luokitellut linjaukset eri kehittämiskohteisiin. Taulukko toimii myös koostettuna vastauksena tutkimuskysymykseeni 1 Mitkä ovat Suomen linjaukset jatkuvan oppimisen osalta korkeakoulukontekstissa?

Jatkuvan oppimisen kehittämiskohde	Linjaukset (vaatimukset) korkeakouluille
Työelämä ja työnantajat	Yhteistyötä työnantajien kanssa lisättävä
	Valmisteltava jatkuvan oppimisen uusia toimintamalleja, joilla pystytään vastaamaan uudelleenopetus- ja täydennyskoulutustarpeisiin
	Työelämän oppimisvaatimusten tukeminen ja joustavien oppimiskäytäntöjen tarjoaminen
	Luotava uudentyyppisiä oppimismahdollisuuksia, joita pystyy joustavasti suorittamaan työn ohessa ja jotka vastaavat työelämän osaamistarpeisiin
Avoin korkeakouluopetus	Lisättävä pääsyä korkeakouluopintoihin avoimen korkeakouluväylän kautta

Koulutustarjonta	Ajantasainen ja ymmärrettävä tieto koulutustarjonnasta ja tieto kaikkien saatavilla
	Kuvattava nykyistä avoimemmin, mitä osaamista koulutuksessa aloittavilta edellytetään
	Koulutustarjonnan avaaminen ja suuntaaminen erilaisille käyttäjäryhmille
	Koulutustarjonnan oltava joustavasti saavutettavissa
	Tutkinnon osat ja pienemmät osaamiskokonaisuudet
	Korkeakoulutuksen modulaarisuus
	Avoimen korkeakouluopetuksen parempi tarjonta
	Avoimen väylän kautta tarjottava vaativampia opintojaksoja
	Erikoistumiskoulutusten pitää vastata paremmin työelämän vaatimuksiin
	Tarjottava digitaitoihin, työelämätaitoihin ja urasuunnittelutaitoihin liittyviä koulutuksia
	Tarjottava perustaitoja ja kielitaitoa valmentavia opintoja erillisinä opintoina jo ennen tutkintokoulutuksen aloittamista tai sen yhteydessä
	Digitaalisia opetuksen ja oppimisen välineitä tulee hyödyntää tehokkaammin

Digitaalisuus	Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittäminen: osaamisen kartoitus- ja tunnistamispalvelut, ohjauspalvelut, koulutuksen hakupalvelut, koulutustarjonta, tietovarannot
Aiemman osaamisen tunnustaminen	Kehitettävä työkaluja, joiden avulla voidaan tunnustaa aiempaa osaamista
Jatkuvan oppimisen mahdollistaminen	Lainsäädännön tarjoamia mahdollisuuksia pitää hyödyntää

Taulukko 3. Suomen linjaukset jatkuvan oppimisen osalta korkeakoulukontekstissa

Vastaan seuraavaksi tutkimuskysymykseeni 2 Mitkä asiat ovat koulutuksen järjestäjän (korkeakoulut) vastuulla ja mitä asioita annetaan valmiiksi ohjattuina? Valtakunnalliset linjaukset ja vaatimukset korkeakouluille ohjaavat korkeakoulujen toimintaa strategisella ylätasolla (ks. luku 4.3). Linjauksissa ja vaatimuksissa esitetään korkeakouluille suuntaviivoja ja ehdotuksia siitä, mihin korkeakoulujen olisi hyvä keskittyä jatkuvan oppimisen edistämisen osalta ja minkä tyyppisiä toimenpiteitä Suomen hallitus ja ministeriöt odottavat korkeakouluilta (ks. luku 4.4). Ehdotukset ovat yleisellä tasolla ja ne eivät suoranaisesti vielä sido korkeakouluja tekemään toimenpiteitä, mutta ne ohjaavat sitä mihin sopimuskaudella korkeakoulujen pitäisi kohdentaa toimenpiteitään. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja jokainen korkeakoulu laativat sopimuksen nelivuotiseksi sopimuskaudeksi, nykyinen sopimus on laadittu vuosille 2021–2024. Sopimuksessa määritellään korkeakoulun strategiset tavoitteet, strategiaa tukevat toimenpiteet, tutkintotavoitteet, rahoitusperiaatteet ja rahoituksen kohdentaminen sekä tavoitteiden toteutumisen raportointi. Sopimuksen kautta korkeakoulu sitoutuu omien tavoitteidensa ja toimenpiteidensä avulla hallitusohjelmasta, hallituksen toimintasuunnitelmasta sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiosta johdettuihin tavoitteisiin. Korkeakoulun ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisellä sopimuksella sovitaan siitä, miten korkeakoulu esimerkiksi edistää jatkuvan oppimisen toimenpiteitä nelivuotisella toimintakaudella. Linjaukset siitä, mitä asioita pitää edistää ja ottaa huomioon sopimuskaudella, tulevat valtakunnan tasolta ja tarkemmat toimenpiteiden kohteet sovitaan

korkeakoulukohtaisesti korkeakoulun ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisessä sopimuksessa. Korkeakoulut voivat itse määrittellä koulutuksen ja tutkimuksen sisällöt ja ne vastaavat itse toimintansa kehittamisestä.

4.5 Hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta

Olen koonnut tähän kappaleeseen tutkimukseni aineistosta ja tuloksista (ks. luvut 4.3–4.4) näkökohtia siitä, minkälaista jatkuvan oppimiseen liittyvää opetusta ja koulutusta korkeakouluilta tulevaisuudessa odotetaan. Pyrin vastaamaan tutkimuskysymykseeni 3 Minkälaiselle koulutusosaamiselle on kysyntää ja minkälaista on hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta korkeakoulujen osalta? Olen myös nostanut esille mahdollisia haasteita korkeakoulujen osalta liittyen jatkuvan oppimisen valtakunnallisiin vaatimuksiin. Olen laatinut kyselypatteriston, josta voi olla apua korkeakoululle oman jatkuvan oppimisen opintotarjonnan suunnittelussa (Liite A).

Yleisesti puhutaan siitä (ks. luku 4.2), että korkeakoulujen osalta ollaan siirtymässä korkeakoulujärjestelmästä osaamisjärjestelmään ja koulutuspalveluista kehittämisspalveluihin. Osaamisjärjestelmän (ks. luku 4.2) täytyisi olla joustavampi, monimuotoisempi sekä tehokkaampi ja erilaisia jatkuvan oppimisen ja kouluttautumisen mahdollisuuksia täytyy olla riittävästi erilaisessa elämäntilanteessa ja erilaisessa työuran vaiheessa oleville. Mitä tarkoitetaan osaamisjärjestelmällä? Mitä tarkoitetaan kehittämisspalveluilla? Osaamisjärjestelmässä oman tulkintani mukaan painottuu oppijan osaaminen ja osaamisen puute. Opetuksen ja koulutuksen pitäisi täydentää oppijan sitä osaamista, jota hänellä vielä ei ole ja tunnistaa ja tunnustaa se osaaminen, joka hänellä jo on. Jotta korkeakoulut pystyisivät tarjoamaan jokaiselle oppijalle hänen yksilöllisen tarpeensa mukaista opetusta, täytyisi olla olemassa valtakunnalliset osaamisen tunnustamisjärjestelmät ja yhteiset säännöt siitä, mitä osaamista voidaan hyödyntää missäkin laajuudessa korkeakoulutuksessa. Nuorten, lukiosta tai ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun siirtyvien oppijoiden osalta tässä ei liene ongelmaa, koska heillä harvemmin on sellaista etukäteen hankittua osaamista, jolla voisi korvata korkeakouluopintoja. Haastetta aiheuttavat juuri jatkuvan oppimisen saralla aikuisopiskelijat, joilla mahdollisesti on jo aiempi koulutus ja tutkinto sekä esimerkiksi työkokemuksen kautta hankittua syvällistäkin osaamista. Useissa korkeakouluissa mainitaankin jo koulutus- ja

kehittämispalvelut. Kehittämispalvelut ovat laaja käsite, siihen voidaan sisällyttää hyvin paljon erilaisia asioita ja toimia (ks. luku 4.4). Oma yksinkertainen tulkintani tämän tutkimukseni pohjalta on se, että jatkuvan oppimisen kontekstissa kehittämispalveluilla tarkoitetaan korkeakoulujen kykyä ja mahdollisuuksia tarjota erilaisia opintoja erilaisille kohderyhmille ja kehittää uusia opinto-kokonaisuuksia yhteiskunnan jatkuvaan muutostarpeeseen.

Jatkuvan oppimisen koulutustarjonnassa koulutuksen järjestäjän pitäisi pystyä tunnistamaan tulevaisuuden osaamistarpeita (ks. luku 4.2) riittävän ajoissa. Korkeakoulujen pitäisi pystyä ennustamaan minkälaista osaamista tarvitaan ja rakentaa sen mukaisesti opintotarjontansa. Tiedolla johtamisen keinoja voidaan käyttää myös osaamistarjonnan ennustamisen apuna, tietoa pitää analysoida osaamisen tarjonnan näkökulmasta. Opintoja pitäisi pystyä tarjoamaan joustavasti, etäopintoina ja verkko-opintoina ja opinnot eivät saa olla aikaan ja paikkaan sidottuja. Jatkuvaan oppimiseen liittyvä tärkeä elementti on mahdollisuus suorittaa opintoja joustavasti työn ohessa. Korkeakoulujen tulisi tarjota työelämää palvelevia opintokokonaisuuksia ja se vaatii jatkuvaa yhteistyötä työelämän kanssa. Korkeakoulujen tulisi pitää yllä pysyviä yhteistyön muotoja työnantajien kanssa, sekä oman alueensa työnantajien että valtakunnallisesti. Korkeakouluilla pitäisi olla valmiudet tuottaa uusia koulutuksia nopeallakin syklillä. Työn ohella suoritettavia opintoja palvelevat paremmin tutkinnon osat ja pienemmät opintokokonaisuudet. Korkeakoulut ovat isojen haasteiden edessä, niiltä odotetaan nopeita toimia jatkuvan oppimisen haasteisiin vastaamisessa. Uusien koulutusten koaamiseen ja opetukseen tarvitaan aina opetusalan ammattilaisia, onko heitä tarjolla riittävästi.

Avoimessa korkeakoulutuksessa tarjottavat opinnot eivät saisi olla sidottuja tutkintoon johdettavaan opetukseen ja kursseihin, vaan niillä pitäisi olla omat aikataulutukset. Tällä hetkellä avoimessa korkeakoulussa opiskellaan pitkälti tutkinto-opiskelun aikataulujen mukaisesti, mikä rajoittaa opiskelijan vapautta suorittaa opintoja joustavasti. Avoimen korkeakoulun opintoja pitäisi voida suorittaa ympäri vuoden jatkuvasti. Jotta samoja kursseja voidaan tarjota eri rytmin mukaan avoimen puolella ja tutkinto-puolella, tarvitaan myös siihen riittävästi opetushenkilöstöä. Korkeakouluissa on tärkeää kouluttaa erityisosaajia uusiin kehittyviin aloihin, esimerkiksi teknologian ja tekoälyn hyödyntämiseen sekä digitaalisuuden huomioimiseen eri aloilla. Erikoistumiskoulutuksia korkeakoulututkinnon aiemmin suorittaneille on

5 Tapaus Jyväskylän yliopisto

Olen valinnut mukaan tutkimukseeni myös yhden yliopiston, Jyväskylän yliopiston, jonka osalta selvitän tarkemmin, mitä toimia yliopisto on tehnyt ja käynnistänyt jatkuvaan oppimiseen liittyen vastatakseen valtakunnallisiin linjauksiin ja vaatimuksiin (ks. luku 4.4). Jyväskylän yliopisto valikoitui tapaustutkimukseni kohteeksi sen vuoksi että opiskelen itse Jyväskylän yliopistossa ja siksi se tuntui kiinnostavalta ja ehkä luonnolliseltakin valinnalta kohteeksi. Tässä kappaleessa kurkistan syvällisemmin Jyväskylän yliopiston toimenpiteisiin lähinnä vuosien 2020 ja 2021 aikana. Jyväskylän yliopistoon liittyvä tutkimusaineistoni koostuu pääosin yliopiston ja avoimen yliopiston verkkosivustoilta löytyvään materiaaliin ja dokumentteihin.

Jyväskylän yliopisto (Jyväskylän yliopisto, 2021) tarjoaa sekä tutkintoon johtavaa koulutusta että kaikille avoimia korkeakouluopintoja. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa suoritetaan alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja, eli perustutkintoja. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneilla on mahdollisuus hakea suorittamaan tieteellisiä jatko-opintoja (tohtorin tutkinto). Jyväskylän yliopisto järjestää avointa yliopisto-opetusta, erikoistumiskoulutusta, täydennys- ja tilauskoulutusta sekä erillisiä opintoja. Keskityn tutkimuksessani Jyväskylän yliopiston tarjoamiin jatkuvan oppimisen koulutusmahdollisuuksiin muille kuin tutkinto-opiskelijoille.

Jyväskylän yliopisto on perustanut erillisen jatkuvan oppimisen sivuston (Jyväskylän yliopisto, 2021). Yliopiston jatkuvan oppimisen tarjonta avautuu pitkälti avoimen yliopiston kautta. Avoimen yliopiston opintotarjonta, erikoistumiskoulutukset, täydennyskoulutukset sekä tiedekuntien erillisellä opinto-oikeudella opiskelu tarjoavat jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Avoimen yliopiston opinnot pohjautuvat Jyväskylän yliopiston opetussuunnitelmiin eli avoimen puolella opiskellaan samoja sisältöjä kuin yliopiston tutkintoon johtavassa opiskelussa. Avoimen yliopiston kursseista löytyy myös kurssi Orientaatio jatkuvaan oppimiseen (Jyväskylän yliopisto, 2021). Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavaksi tarkoitettuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia. Opinnot on suunnattu työelämässä jo toimineille oppijoille. Erikoistumiskoulutuksia koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2015 alusta. Erikoistumiskoulutukset

ovat vähintään 30 opintopisteen laajuisia. Jyväskylän yliopiston tiedekuntaneuvosto päättää opiskelijavalinnan yksityiskohtaisista valintaperusteista (Jyväskylän yliopisto, 2021). Täydennyskoulutus on korkeakoulututkinnon suorittaneille tarkoitettua lisäkoulutusta. Täydennyskoulutus tarjoaa mahdollisuuden pitää ammattitaitoa yllä. Joidenkin koulutusten suorittaminen tuottaa ammattipätevyyden. Täydennyskoulutuksen kesto vaihtelee, koulutukset voivat olla yhden päivän tai muutaman päivän pituisia tietoiskuja, seminaareja tai lyhytkursseja, asiantuntija- ja erikoistumisohjelmat voivat olla lukukauden tai muutaman vuoden pituisia (Opintopolku, 2021). Jyväskylän yliopiston tarjontaan kuuluvat myös johtamiskoulutukset tilauskoulutuksina. Tilauskoulutusohjelma räätälöidään asiakkaan lähtökohdista ja tarpeista lähtien sekä sisällöltään että laajuudeltaan. Jyväskylän yliopistoon voi hakea myös erillistä opiskeluoikeutta yliopiston opintokokonaisuuksiin tai yksittäisiin opintojaksoihin. Erillinen opiskeluoikeus antaa oikeuden opiskella ilman tutkinnonsuoritusoikeutta. Yliopisto myöntää erillisiä opiskeluoikeuksia sellaisiin opintojaksoihin ja -kokonaisuuksiin, joita ei ole tarjolla Jyväskylän yliopiston avoimena yliopisto-opetuksena (Jyväskylän yliopisto, 2021). Jyväskylän yliopiston tiedekuntaneuvosto päättää erillisten opiskeluoikeuksien hakumenettelystä ja myöntämisperusteista. Jyväskylän kesäyliopisto tarjoaa ammatillista lisäkoulutusta mm. seuraavilla osa-alueilla: terveys ja hyvinvointi, opetusala, oikeustiede, sekä kirjallinen ja suullinen viestintä. Kesäyliopiston toimintaan kuuluu myös Ikään-tyvien yliopisto, jossa tarjotaan erilaisia luentosarjoja. Jyväskylän yliopiston informaatioteknologian tiedekunta tarjoaa kaikille avointa IT-alan täydennyskoulutusta (Urasilta). Jyväskylän yliopiston jatkuvan oppimisen teeman alta löytyy myös lasten ja nuorten tiedekasvatusta. Lasten ja nuorten yliopisto, JYUniorit, tarjoaa tietoa ja elämyksiä perheille, kouluille ja kaikenikäisille kansalaisille tiedetapahtumien, kouluvierailujen ja näyttelyiden tiimoilta.

Jyväskylän avoin yliopisto osallistui vuosina 2018–2020 yhteiseen eurooppalaiseen hankkeeseen, jossa kehitettiin ja pilotoitiin uudenlaista eurooppalaisille aikuisopiskelijoille suunnattua koulutuskonseptia (Uudenlaisen eurooppalaisen aikuisopiskelijoille suunnatun koulutuskonseptin kehittäminen - European SLP's for continuous professional development and lifelong learning – E-SLP). Toteutetussa konseptissa koulutuksen kesto on 5–60 op ja se on mahdollista suorittaa etäopiskeluna työn ohessa ja opinnot ovat sijoitettavissa osaksi laajempaa tutkintoa. Hankkeen tavoitteena oli nostaa aikuisväestön koulutustasoa ja vastata

työelämän tarpeisiin joustavammilla tavoilla. Hankkeessa toteutetun pilotin mallin mukaisesti toteutetaan Jyväskylän yliopistossa vuonna 2021 kolmen moduulin ohjelma opettajille tieto- ja viestintäteknikan käytöstä opetuksessa, Digitally Competent Educators. (Jyväskylän yliopisto, 2021.)

Jyväskylän avoin yliopisto koordinoi vuosina 2018–2020 usean yliopiston yhteistä Toinen reitti yliopistoon -hanketta (TRY-hanke). Hankkeen tavoitteena oli kehittää, pilotoida ja vakiinnuttaa käyttöön vaihtoehtoisia mahdollisuuksia osoittaa valmiuksia korkeakouluopintoihin ylioppilastutkinnon lisäksi. Hankkeen lopputuotoksena syntyi mm. suosituksia avoimen väylän kehittämiseen korkeakoulujen tutkinto-opiskeluun pääsemiseksi. (Jyväskylän yliopisto, 2021.)

Jyväskylän yliopistossa on käynnistetty vuonna 2020 jatkuvan oppimisen kehittämisprojekti. Yliopiston sivulla (Jyväskylän yliopisto, 2021) kerrotaan, että projektin avulla pyritään kehittämään jatkuvan oppimisen toimintamalleja. Yliopiston mukaan kehittämisen kohteena ovat ”koordinaatio, johtaminen ja sidosryhmäyhteistyö, uuden jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan kehitys, opintotarjonnan kehittämisen tekninen tuki, markkinointi ja viestintä sekä opintohallinto”. Projektin avulla Jyväskylän yliopisto pyrkii vahvistamaan rooliaan jatkuvan oppimisen kentällä. Jatkuvan oppimisen kehittämisprojektissa on vuosina 2020 ja 2021 käynnistetty useita opintotarjonnan kehittämiseen liittyviä osa-hankkeita: uusia teemaattisia moduuleja (monitieteinen laajempi opintokokonaisuus) kuusi kappaletta ja MOOC-kursseja (Massive open online course) neljä kappaletta (Jyväskylän yliopisto, 2021). Tiedekunnissa ja erillislaitoksissa toimivat jatkuvan oppimisen koordinaattorit.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021b, 2021c) on myöntänyt vuosina 2020 ja 2021 erityisavustuksia jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämiseen. Erityisavustukset on tarkoitettu jatkuvan oppimisen hankkeisiin, myös korkeakouluille, joilla uudistetaan työ- ja elinkeinoelämää, vastataan yhteiskunnan ja talouden haasteisiin sekä murroksesta syntyviin uusiin osaamistarpeisiin. Jyväskylän yliopisto sai vuonna 2020 erityisavustusta kolmeen hankkeeseen: Digitalisaatio-osaajan erikoistumiskoulutus, erilliset erityisopettajan opinnot luokanopettajille, uusi jatkuvan oppimisen palveluketju Keski-Suomen työllisyyden kokeilukuntiin (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021b). Vuonna 2021 Jyväskylän yliopisto ei ollut

avustusten saajien joukossa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021c). Uusi jatkuvan oppimisen palveluketju Keski-Suomen työllisyyden kokeilukuntiin (UJOPK) -hankkeessa (2020–2023), jota Jyväskylän avoin yliopisto koordinoi, luodaan uutta jatkuvan oppimisen palveluketjua Keski-Suomen kokeilukuntiin (Jyväskylän yliopisto, 2021). Tarkoituksena on edistää alueen työllisyyttä tarjoamalla sellaista koulutusta, joka täyttää työelämän tarpeet (ks. luku 4.4). Sopivalla koulutuksella ja uraohjauksella pyritään poistamaan kohtaanto-ongelma työnhakijoiden osaamisen ja työvoimapulasta kärsivien alojen väliltä. Samalla koulutus- ja urapalveluita kootaan OsaajaKS-palveluketjuun, josta on tarkoitus luoda kansallinen malli.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Jyväskylän yliopiston välisessä sopimuksessa (Jyväskylän yliopisto, 2020) vuosille 2021–2024 todetaan: ”Yliopisto muodostaa selkeän ja vetovoimaisen jatkuvan oppimisen toimintamallin, joka vastaa muuttuvan työelämän tarpeisiin.”

Kuvioon 4 on kerätty tässä kappaleessa kerrotut Jyväskylän yliopistossa vuosina 2020 ja 2021 meneillään olevat ja käynnistetyt toimenpiteet jatkuvan oppimisen osalta. Jyväskylän yliopisto on lähtenyt kehittämään jatkuvan oppimisen toimintamallejaan ja jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa. Työ on toki vielä kesken ja jatkuu edelleen. Hankkeilla ja kehittämisprojektilla on pyritty vastaamaan työelämän tarpeisiin ja koulutustarjonnan kehittämiseen jatkuvaan oppimiseen sopivaksi. Avoimen korkeakouluväylän kautta pääsyä tutkinto-opiskelijaksi on selvitetty hankkeen kautta, mutta toistaiseksi on vielä avoimena, miten työ jatkuu tästä eteenpäin. Jatkuvan oppimisen mahdollistamista tuetaan tiedekuntiin ja erillislaitoksiin valituilla jatkuvan oppimisen koordinaattoreilla sekä jatkuvan oppimisen kehittämisprojektilla, jonka lopputuloksena syntyvät mm. jatkuvan oppimisen toimintamallit. Tässä vaiheessa tutkimustani, kun eletään syksyä 2021, on vasta nähtävissä alkua jatkuvan oppimisen saralla tapahtuneista konkreettisista toimenpiteistä. Mielenkiintoista onkin tulevaisuudessa nähdä miten esimerkiksi Jyväskylän yliopisto lunastaa paikkansa osana jatkuvan oppimisen korkeakoulutasoista koulutustarjontaa ja miten oppijat helposti tulevat löytämään juuri heille sopivan tarjonnan.

Kuvio 4. Jyväskylän yliopiston jatkuvaan oppimiseen liittyvät toimenpiteet vuosina 2020–2021

6 Johtopäätökset

Jatkuva oppiminen on laajasti esillä Suomessa. Hallituksen ja ministeriöiden linjauksissa ja toimenpiteissä (ks. luku 4.3) korostuu jatkuvan oppimisen merkitys tulevaisuuden osaamisen turvaamisessa ja osaamisen kautta työvoiman saatavuuden turvaamisessa. Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää mitä asioita jatkuvan oppimisen osalta on valtakunnallisesti linjattu vuosina 2017–2021 korkeakoulujen jatkuvan oppimisen kehittämiseen liittyen. Tutkimukseni aikajana päättyy kesän loppuun 2021. Valtakunnallisten linjausten ja vaatimusten pohjalta olen pyrkinyt tulkitsemaan, minkälaista opetustarjontaa korkeakouluilta odotetaan jatkuvan oppimisen saralla (ks. luku 4.5).

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus ja tutkimusmenetelmänä olen käyttänyt kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Olen myös sekoittanut tutkimukseeni tapaustutkimuksen piirteitä tutkimalla yhden yliopiston, Jyväskylän yliopiston, jatkuvan oppimisen kehittämistoimenpiteitä. Tutkimukseni aineisto koostuu pääosin virallisista valtakunnallisista tutkimuksista, raporteista, selvityksistä ja selonteoista, joita tutkiessani olen päättänyt tekemiini analyyseihin ja pohdintoihin. Aineiston valintaa ohjasivat asettamani tutkimuskysymykset, jotka johdattivat vahvasti käyttämään aineistona virallisia valtakunnallisia dokumentteja. Dokumentteista valikoitui pääasialliseksi aineistoksi kymmenen dokumenttia, jotka on lueteltu luvussa 3.3. Tutkimusta tehdessäni jaoin aineistot kolmeen pääluokkaan: 1) miksi tarvitaan jatkuvaa oppimista, 2) mitä on tehty tai meneillään valtakunnallisella tasolla liittyen jatkuvaan oppimiseen, 3) valtakunnalliset jatkuvaan oppimiseen liittyvät vaatimukset korkeakouluille. Tutkimukseni tekeminen eteni seuraavan vaiheistuksen mukaisesti: tutkimuskysymysten muodostaminen, aineiston valinta tutkimuskysymysten ohjaamana, jäsennetyn kokonaisuuden muodostaminen ja keskeisten tulosten kokoaminen.

Vuosien 2017–2021 aikana on käynnistetty kymmenen valtakunnallista toimenpidettä jatkuvan oppimisen kehittämiseksi ja edistämiseksi (ks. luku 4.3). Toimenpiteet löytyvät koottuna taulukosta 2. Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen linjaukset ja toimenpiteet kohdistuvat rahoitusmallin uudistamiseen, digitalisaation laajempaan hyödyntämiseen oppimisessa ja opetuksessa, kaikille avointen oppimisalustojen ja yhteisen digitaalisen opintotarjonnan rakentamiseen, oppilaitosten ja työelämän yhteistyön tiivistämiseen, kansalliseen jatkuvan

oppimisen uudistukseen, ohjaukseen liittyviin toimenpiteisiin, korkeakoulutuksen lisäämiseen, jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustamiseen. Toimenpiteiden lopputuloksista osa on konkreettisia todellisia muutoksia, kuten rahoitusmallin muutokset, lakimuutokset, korkeakoulujen aloituspaikkojen lisääminen ja palvelukeskuksen perustaminen, osa lopputuloksista on suosituksia ja ehdotuksia jatkuvan oppimisen edistämisen toimenpiteiksi. Jatkuvan oppimisen toimenpiteet kohdistuvat laajalle toiminta-alueelle, melkeinpä voisi todeta, että kaikille mahdollisille toiminta-alueille, mikä vain vähänkin viittaa jatkuvaan oppimiseen. Osassa käynnistetyistä toimenpiteistä toimikausi jatkuu edelleen (ks. luku 4.3) kirjoittaessani tutkimukseni raporttia ja uusia valtakunnan taseisia toimenpiteitä käynnistetään koko ajan lisää. Se kertoo siitä, että jatkuvan oppimisen kehittämiseen liittyvä työ on vasta alussa. Kehittämisen aikaikkunaa on hahmoteltu ainakin vuoteen 2030 asti. Oma tutkimukseni asemoituu jatkuvan oppimisen aktiivisten toimenpiteiden aikajanalla alkuvaiheisiin. Osittain tutkimukseni jää kesken, koska valtakunnan tasolla linjaukset ja selvitykset edelleen jatkuvat. Mutta johonkin on lopetettava, ja joku toinen voi jatkaa seuraavan tutkimuksen kanssa tästä ajanhetkestä eteenpäin ja selvittää mitä toimenpiteitä on tehty kestävästi 2021 eteenpäin.

Tutkimuskysymyksessä 1 kysyin ”Mitkä ovat Suomen linjaukset jatkuvan oppimisen osalta korkeakoulukontekstissa?” Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen linjaukset, joita voisi nimittää myös vaatimuksiksi korkeakouluille, voidaan jakaa kuuteen kehittämisen osa-alueeseen (ks. luku 4.4): työelämä ja työnantajat, avoin korkeakouluopetus, koulutustarjonta, digitaalisuus, aiemman osaamisen tunnustaminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollistaminen. Korkeakoulujen tulee yhteistyössä työnantajien kanssa suunnitella työelämän tarpeisiin vastaavia jatkuvan oppimisen toimintamalleja ja joustavia oppimiskäytäntöjä. Avoimen korkeakoulun väylän kautta pitää mahdollistaa suuremmalle joukolle pääsy tutkinto-opiskelijaksi korkeakouluun. Korkeakoulujen pitää jakaa ajantasaista ja ymmärrettävää tietoa jatkuvan oppimisen koulutustarjonnasta kaikkien saataville. Korkeakoulujen on kehitettävä opetustarjontaansa mahdollistamalla tutkinnon osia ja pienempiä osaamiskokonaisuuksia. Korkeakoulujen tulee laajentaa erikoistumiskoulutusten tarjontaa vastaamaan paremmin työelämän vaatimuksiin. Jatkuvan oppimisen tukemiseksi korkeakoulujen tulee kehittää yhtenäistä digitaalista palvelukokonaisuutta, johon sisältyvät osaamisen kartoitus- ja tunnistamispalvelut,

ohjauspalvelut, koulutuksen hakupalvelut, koulutustarjonta ja yhteiset tietovarannot. Aiemman osaamisen tunnustamista varten korkeakoulujen tulee kehittää uudenlaisia työkaluja. Korkeakoulujen tulee hyödyntää lainsäädännön tarjoamia mahdollisuuksia jatkuvan oppimisen mahdollistamiseksi. Korkeakoulujenkin osalta jatkuvan oppimisen kehittämistyö on vasta alkutaipaleella. Valtakunnan linjausten pohjalta on korkeakouluissa tehty jo tähän mennessä joitakin toimenpiteitä ja työ jatkuu uusien ja tulevien toimenpiteiden osalta. Yksi tutkimuksen kohde jatkossa voisi olla korkeakoulujen tekemät toimenpiteet jatkuvan oppimisen saralla ja niiden mahdollinen vertailu esimerkiksi korkeakoulujen kesken.

Valtakunnallisten linjausten luonnollisena jatkumona on niiden tarkastelu sitä kautta, mihin asioihin korkeakoulut voivat itse vaikuttaa ja mitä asioita tulee valmiiksi annettuina ja ohjattuina (ks. luku 4.4). Ongelman ratkaisu vastaa tutkimuskysymykseeni 2 ”Mitkä asiat ovat koulutuksen järjestäjän (korkeakoulut) vastuulla ja mitä asioita annetaan valmiiksi ohjattuina?” Valtakunnalliset linjaukset ja vaatimukset sekä rahoitus ohjaavat korkeakoulujen toimintaa strategisella ylätasolla. Valtakunnan tasolla annetaan linjaukset siitä mitä asioita korkeakoulujen pitää edistää ja ottaa huomioon sopimuskaudella. Tarkemmat toimenpiteiden kohteet sovitaan korkeakoulukohtaisesti korkeakoulun ja Opetus- ja kulttuuriministeriön välisessä sopimuksessa. Sopimuksessa määritellään korkeakoulun strategiset tavoitteet, strategiaa tukevat toimenpiteet, tutkintotavoitteet, rahoitusperiaatteet ja rahoituksen kohdentaminen sekä tavoitteiden toteutumisen raportointi. Sopimuksessa sovitaan millä toimenpiteillä korkeakoulu edistää jatkuvaa oppimista nelivuotisella toimintakaudella. Eli valtakunnan tasolla ohjataan korkeakouluja panostamaan jatkuvan oppimisen kehittämiseen ja sopimustasolla sovitaan mitä korkeakoulu konkreettisesti tekee, jotta jatkuvan oppimisen edistämistä tapahtuu ko. korkeakoulussa. Korkeakoulut voivat itse vaikuttaa siihen, minkälaisia jatkuvan oppimisen kehittämistoimia korkeakoulu tekee.

Tutkimuskysymyksessäni 3 haen vastauksia kysymykseen ”Minkälaiselle koulutusosaamiselle on kysyntää ja minkälaista on hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta korkeakoulujen osalta?” Vastaukset olen analysoinut dokumentaarista aineistostani yhdistäen jatkuvan oppimisen tarpeet (ks. luku 4.2) ja jatkuvan oppimisen linjaukset (ks. luvut 4.3–4.4). Laajemman näkemyksen tutkimusongelmaan olisi saanut esimerkiksi aikuisopiskelijoille laaditun kyselyn kautta ja työnantajille laaditun kyselyn kautta sekä myös korkeakoulun jatkuvan

oppimisen parissa työskentelevälle henkilöstölle laaditun kyselyn kautta. Oma tutkimusmetodini tässä tutkimuksessa on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, johon ei sisälly kyselyitä tai haastatteluita. Jatkuvan oppimisen yksi tärkeä vaatimus on opetuksen joustavuus ja monimuotoisuus, joka ei saa olla aikaan ja paikkaan sidottu. Oppijan erilaisuus on valttia eli jatkuvan oppimisen tarjonnan pitää palvella erilaisessa elämäntilanteessa ja erilaisessa työuran vaiheessa olevia oppijoita. Hyvä jatkuva oppiminen huomioi oppijan aikaisemman osaamisen ja hän pystyy opiskelemaan vain niitä osaamisia, joita häneltä puuttuu. Jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan pitäisi vastata tulevaisuuden työelämän tarpeisiin ja niitä tarpeita pitäisi pystyä ennakoimaan, jotta voidaan järjestää tarvittavaa koulutusta. Koulutustarjontaa pitää pystyä nopeallakin aikataululla tarjoamaan juuri työelämän haasteisiin. Avoimen korkeakoulun opinnot eivät saisi olla sidottuja tutkinto-opiskelun aikatauluihin, vaan niiden pitäisi olla vapaasti aloitettavissa, milloin vain. Korkeakoulujen pitäisi pystyä tarjoamaan koulutuksia erityisosaamisen tarpeisiin ja korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksia pitäisi laajentaa useammille aloille. Hyvä jatkuvan oppimisen koulutustarjonta on selkeää ja ymmärrettävää ja kaikkien helposti saatavilla yhden luukun periaatteen kautta. Kuten voimme todeta, vaatimukset hyvälle korkeakoulutasoiselle jatkuvan oppimisen koulutustarjonnalle ovat laajat. Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta on hajallaan eri korkeakoulujen omilla sivuilla ja koulutustarjonnan vertaileminen on haasteellista. Korkeakouluissa tarvitaan koulutusosaajia, jotka pystyvät vastaamaan jatkuvan oppimisen haasteisiin ja kehittämään uusia innovoivia ratkaisuja oppijoille.

Tutkimukseni tulokset perustuvat valtakunnallisiin dokumentteihin (ks. luku 3.3) ja valtakunnallisiin linjauksiin, jotka on kohdistettu koko korkeakoulusektorille (ks. luvut 4.3–4.4). Tulokset ovat siten yleistettävissä koskemaan kaikkia korkeakouluja. Poikkeuksena on tapaututkimukseni osuus, jossa olen tutkinut yhden yliopiston, Jyväskylän yliopiston, jatkuvan oppimisen tarjontaa ja kehittämisen toimenpiteitä (ks. luku 5). Jyväskylän yliopiston tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia suomalaisia korkeakouluja, koska jokainen korkeakoulu tekee omia valitsemiaan toimenpiteitä jatkuvaan oppimiseen liittyen, ja toimenpiteiden määrä ja taso vaihtelevat korkeakoulukohtaisesti.

7 Pohdinta

Valtakunnalliset jatkuvan oppimisen linjaukset ovat hajallaan käynnistettyjen toimenpiteiden raporteissa ja selvityksissä. Oma tutkimukseni kokoaa yhteen hallituksen ja ministeriöiden jatkuvan oppimisen toimenpiteet (ks. luku 4.3) ja jatkuvan oppimisen linjaukset korkeakouluille (ks. luku 4.4) valitun aikajakson sisällä, vuosina 2017–2021. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitä toimenpiteitä jatkuvan oppimisen osalta on käynnistetty ja mitä vaatimuksia linjauksista nousee korkeakouluille jatkuvan oppimisen mahdollistajina. Tutkimukseni tulokset vastaavat asetettuun tutkimustehtävään. Tutkimuksessa laaditusta kyselypatteristosta voi olla apua korkeakoululle oman jatkuvan oppimisen opintotarjonnan suunnittelussa.

Jatkuvan oppimisen otsikon alla on käynnistetty useita erilaisia toimenpiteitä, sekä valtakunnan tasolla että korkeakouluissa. Tulevaisuudessa onkin mielenkiintoista nähdä, mikä on näiden kaikkien toimien vaikutus jatkuvaan oppimiseen, onko se lisännyt aikuisväestön opiskelua ja oppimista ja onko jatkuvan oppimisen toimenpiteillä pystytty vastaamaan työelämän tarpeisiin. Valtakunnan tasolla on käynnistetty vuonna 2020 Jatkuvan oppimisen uusien nopeavaikutteisten toimien seuranta- ja vaikuttavuustutkimus (JOUSTE). Tutkimuksen tuloksia saamme tietoomme vuoden 2022 lopussa. Myös Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on tutkimukseni raportoinnin ajankohtana tekemässä arviointia koulutuksen järjestäjien valmiuksista liittyen jatkuvan oppimisen palveluiden toimimiseen nopeissa rakennemuutostilanteissa.

Alun perin tutkimusta suunnitellessani olin ajatellut selvittää myös sitä, miten ja mistä opiskelijat löytävät tarvitsemansa jatkuvan oppimisen opetustarjonnan. Työni edetessä kuitenkin ymmärsin, että kyseisen aiheen selvittäminen olisi vaatinut paljon lisää aikaa ja panostusta. Ja sen toteuttaminen kuvailevana kirjallisuuskatsauksena olisi ollut haasteellista. Toki olisin pystynyt selvittämään tosiasiat sen osalta, mistä itse löytäisin jatkuvan oppimisen tarjontaa, mutta laajemman kyselytutkimuksen kautta tulokset olisivat olleet yleistettävissä. Sen selvittäminen voisi olla mielestäni oma tutkimuksen aiheensa.

Jatkuvan oppimisen käsitettä käytetään laajasti eri näkökulmista. Välillä sillä tarkoitetaan oppimista vauvasta vaariin ja välillä aikuisväestön oppimista. Opiskelijan sijaan on ruvettu

käyttämään sanaa oppija, joka laajentaa sanan merkitystä. Käsitteiden käytössä esiintyy sekavuutta. Ministeriöiden uusin sanastotyön luonnosvaiheessa oleva tulkinta jatkuvasta oppimisesta on ”oppiminen, jossa yksilö omaksuu tietoja ja taitoja, jotka ovat hyödyllisiä tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunotossa sekä työelämän muuttuvissa olosuhteissa”. Minkälaista korkeakoulutusta tulevaisuudessa tarvitaan? Jatkuvan oppimisen painopiste on muuttamassa ja mullistamassa myös korkeakoulujen opetusta ja opetustarjontaa. Jatkossakin tarvitaan edelleen myös tutkintoon johtavaa koulutusta jatkuvan oppimisen rinnalla tai voisiko sanoa, että jatkuvan oppimisen sisällä.

7.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta pyritään lisäämään arvioimalla tehdyn tutkimuksen laatua ja todenmukaisuutta (Hirsjärvi ym., 2004, 216). Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen tekijöitä sekä itse laadullisia tutkimuksia kritisoidaan luotettavuuskriteereiden hämäryydestä. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston keruu ja analyysi sekä luotettavuuden arviointi tapahtuvat usein yhtä aikaa ja rinnakkain. Verrattuna määrälliseen tutkimukseen laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat liikkuminen edestakaisin aineiston tutkimisen ja analysoinnin ja tulosten kirjoittamisen välillä. (Eskola & Suoranta, 1988, luku 5.) ”Luotettavuuskysymykset liittyvät tutkimuskysymyksen ja valitun kirjallisuuden perusteluun, kuvailun argumentoinnin vakuuttavuuteen ja prosessin johdonmukaisuuteen” (Kangasniemi ym., 2013, 292). Olen noudattanut tutkimuksessani hyvää tieteellistä käytäntöä ja olen pyrkinyt lisäämään tutkimukseni luotettavuutta selostamalla, miten tutkimus on toteutettu ja yrittänyt vastata tutkimukselle asettamiini päämääriin ja tutkimuskysymyksiin (Varto, 1992, 103).

Omassa tutkimuksessani luotettavuutta lisää käyttämäni jatkuvaan oppimiseen liittyvän aineiston alkuperä. Aineistona käyttämäni dokumentit ovat pääosin valtioneuvoston, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen teettämiä selvityksiä ja raportteja, joiden tulosten perusteella on käynnistetty myös valtakunnallisia toimenpiteitä jatkuvan oppimisen osalta. Valtion virastojen teettämät tutkimukset ovat yleensä ammattitutkijoiden tekemiä, joten ne sen vuoksi luokitellaan myös luotettaviksi tutkimusmateriaaleiksi. Tutkimusaineistoni sisältää paljon myös sellaista tietoa, jota en ole käyttänyt tutkimuksessani. Olen kerännyt ja analysoinut aineistosta sellaista sisältöä, joka omasta mielestäni liittyy tutkimukseni

aihepiiriin, ja jonka kautta löydän vastaukset tutkimuskysymyksiini. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmänä jonkin verran haastava, omaa työtäni helpotti dokumenttien tutkimiseen valitsemani lähestymistapa, joka kohdistaa huomion kokonaan siihen mitä dokumentti sisältää.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 133). Validiteetilla tarkoitetaan sitä, vastaako tutkimus siihen mitä tutkimuksessa oli suunniteltu tutkia ja reliabiliteetilla tarkoitetaan sitä, pystytäänkö tutkimuksen tulokset toistamaan. Olen tutkimukseni tavoitteena luvannut tutkia valtakunnallisia jatkuvan oppimisen linjauksia korkeakoulujen kannalta ja selvittää minkälaista on hyvä jatkuvan oppimisen tarjonta. Tutkimuskysymyksiin 1, 2 ja 3 vastaamalla olen tutkinut tutkimuksen tavoitteena lupaamiani asioita. Tutkimukseni tulokset ovat toistettavissa käyttämällä samaa tutkimusaineistoa, jota itse olen käyttänyt tutkimuksessani.

7.2 Jatkotutkimuksen kohteet

Jatkuva oppiminen näkyy valtakunnallisissa toimissa laajasti ja hallituksen tasolla käynnistetään uusia jatkuvan oppimisen kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä jatkuvasti. Jatkuvan oppimisen tematiikasta löytyy paljon tutkimisen aiheita. Jotta tutkimukseni ei olisi muodostunut liian laajaksi, jouduin rajaamaan pois omasta tutkimuksestani tutkimuskysymyksen ”Miten ja mistä opiskelijat löytävät tarvitsemansa jatkuvan oppimisen opetustarjonnan?” Kyseisestä aiheesta saisi tehtyä oman tutkimuksen esimerkiksi avoimen korkeakoulun aikuisopiskelijoille tehtävän kyselyaineiston pohjalta.

Oma tutkimukseni rajautui vuosien 2017–2021 aikana tehtyihin valtakunnallisiin toimenpiteisiin ja linjauksiin. Tutkimusaineistoni aikajana päättyy kesän loppuun 2021. Oman vastaavan tutkimuksen aiheen saisi tutkimalla valtakunnallisia jatkuvan oppimisen toimenpiteitä syksystä 2021 eteenpäin. Historiallisena tutkimuskohteena voisi tutkia mitä jatkuvan oppimisen toimenpiteitä Suomessa on tehty koko historian aikana.

Tutkiessani Jyväskylän yliopiston jatkuvan oppimisen toimenpiteitä, heräsi mielenkiinto myös sellaiseen tutkimukseen, jossa tutkittaisiin kaikkien korkeakoulujen, tai rajattuna

esimerkiksi yliopistoihin tai ammattikorkeakouluihin, toimenpiteitä jatkuvan oppimisen kehittämiseksi. Tutkimukseen voisi liittää myös vertailututkimusta korkeakoulujen välillä.

Tutkimukseni jatkuvan oppimisen aihepiirin sisältöä miettiessäni yksi lähestymistapa olisi voinut olla ulkomailla toteutetut jatkuvan oppimisen kurssit ja koulutukset eli minkälaista on jatkuvan oppimisen tarjonta muualla maailmassa. Minkälaisia ja mihin aiheisiin liittyviä lyhytkursseja maailmalla tarjotaan, mitkä kurssit ovat suosittuja ja minkälaisia trendejä niiden osalta on mahdollisesti havaittavissa.

Lähteet

- Ahola, J. (1997). Oppimisen ilo: kansallinen elinikäisen oppimisen strategia. *Aikuiskasvat*, 17(4), 318–320. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.33336/aik.92470>
- Alastalo, M. & Vuori, J. Dokumentit. Teoksessa Jaana Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 12.9.2021 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus>
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. uud. p.) (e-Pub-versio). Vastapaino. Viitattu 22.8.2021 <https://www.ellibslibrary.com/helmet/9789517685030>
- Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli vuodesta 2021 alkaen. Haettu osoitteesta <https://minedu.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset>
- Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli 2017–2020. Haettu osoitteesta <https://minedu.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset>
- Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932. Haettu osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ammattikorkeakoululaki>
- Anttila, P. (1996). *Tutkimisen taito ja tiedonhankinta: Taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet*. Akatiimi. Viitattu 23.9.2021 <https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/>
- Aro, T., Aro, R., Honkala, N., Huttula, T. & Mäkelä, I. (2020). *Mille väestölle? Ikäryhmäkohtaiset ja alueelliset väestöennusteet sekä uusien opiskelijoiden määrien ennuste kaikilla koulutusasteilla Suomessa 2018–2040*. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra: Sitran selvityksiä 167 10.6.2020. Haettu osoitteesta <https://www.sitra.fi/julkaisut/mille-vaestolle/>
- Baumeister, R. & Leary, M. (1997). Writing Narrative Literature Reviews. *Review of General Psychology*, Vol.1, No.3, 311–320. Haettu osoitteesta <https://doi.org.ezproxy.jyu.fi/10.1037/1089-2680.1.3.311>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) (2021). Jatkuva oppiminen. Haettu osoitteesta <https://www.ely-keskus.fi/jatkuva-oppiminen>

Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. (e-Pub-versio). Vastapaino. Viitattu 22.8.2021 <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-768-035-6>

EU (2000). *A Memorandum on Lifelong Learning*. European Commission. Haettu osoitteesta <https://uil.unesco.org/document/european-communities-memorandum-lifelong-learning-issued-2000>

Fink, A. (2010). *Conducting Research Literature Reviews. From the Internet to Paper*. 3rd Edition. *SAGE Publications, Inc.* Haettu osoitteesta https://books.google.fi/books/about/Conducting_Research_Literature_Reviews.html?id=2bKI6405TXwC&redir_esc=y

Graneheim, U., Lindgren, B-M. & Lundman, B. (2017). Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper. *Nurse Education Today Volume 56*, 29–34. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.06.002>.

Green, B., Johnson, C. & Adams, A. (2006). Writing Narrative Literature Reviews for Peer Reviewed Journals: Secrets of the Trade. *Journal of Chiropractic Medicine Vol.5, No.3*, 101–117. doi:10.1016/S0899-3467(07)60142-6. Haettu osoitteesta <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19674681/>

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyvistä laeista HE 76/2021. Haettu osoitteesta https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_76+2021.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2004). *Tutki ja kirjoita* (10., osin uudistettu laitos). Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2004

Jatkuvan oppimisen sanastoluonnos (10.6.2021). Jatkuvan oppimisen sanastoprojekti, Työ- ja elinkeinoministeriö ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Haettu osoitteesta <https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=164957880>

Juhila, K. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 22.8.2021 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus>

Jyväskylän yliopisto (22.12.2020). Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Jyväskylän yliopiston välinen sopimus vuosille 2021–2024. Haettu osoitteesta Yliopistojen sopimukset - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö

Jyväskylän yliopisto (22.10.2021). Haettu osoitteesta <https://www.jyu.fi/fi>

Kajanto, A. & Tuomisto, J. (toim.). (1994). *Elinikäinen oppiminen*. Helsinki: Kirjastopalvelu

Kallio, T. (2006). *Laadullinen review-tutkimus metodina ja yhteiskuntatieteellisenä lähestymistapana*. Hallinnon tutkimus 25: 2, 18–28. Haettu osoitteesta <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1343263>

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S., Pietilä, A., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. (2013). Kuvailuva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25 (2013):4, 291–301. Haettu osoitteesta <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1614408>

Laki Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta 682/2021. Haettu osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210682?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20jatkuvan%20oppimisen%20ja%20ty%C3%B6llisyyden%20palvelukeskuksesta>

Metsämuuronen, J. (2006). *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. International Methelp

Niemelä, S. (1998). Elinikäinen oppiminen ja osaamisyhteiskunnan haasteet. Teoksessa Saltila, P. & Vaherva, T. (toim.). *Arkipäivän oppiminen*. (s. 23, 26–27). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu: Kansanvalistusseura: Aikuiskasvatuksen tutkimusseura.

OECD (2001). *Lifelong learning for all. Policy directions* OECD 2001. Haettu osoitteesta <https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1787/19991517>

OECD (2020). *Continuous Learning in Working Life in Finland*. Haettu osoitteesta <https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1787/25206125>

Opetushallitus. (2019). *Osaaminen 2035: Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia*. Opetushallitus Raportit ja selvitykset 2019:3. Haettu osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaaminen-2035>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (28.5.2012). Lehtinen, E. & Mielityinen, I. *Selvitys henkilökohtaisista koulutustileistä. soveltuvuus suomalaisen aikuiskoulutuksen rahoituksen uudistamiseksi. Väliraportti*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä, 2012:12. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-150-3>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (24.10.2017). *Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle. Taus-tamuistio korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiotyölle*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:44. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-522-8>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (8.2.2018a). *Työn murros ja elinikäinen oppiminen. Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävän työryhmän raportti* Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:8. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-552-5>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2018b). *Jatkuvan oppimisen rahoitus ja teknologian mahdollisuudet Suomessa. Osaamisen tulevaisuuspaneelin kannanotto*. 11.10.2018 Osaamisen tulevaisuuspaneeli. Haettu osoitteesta https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/8ed56838-d1d9-44cd-b121-3072cbc23acc/dba75206-6bf5-449b-9375-52e62015b5cc/KANNAN-OTTO_20190403115102.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö (24.10.2018c). *Luovuutta, dynamiikkaa ja toimintamahdollisuuksia: ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmalleiksi vuodesta 2021 alkaen*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:35. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-600-3>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (31.1.2019a). *Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle: vision tiekartta*. Haettu osoitteesta <https://minedu.fi/-/korkeakouluvision-tiekartta-ja-kehittamisohjelmat-julkistettiin>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2.5.2019b). Jatkuvan oppimisen kehittäminen (2019). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:19. Haettu osoitteesta <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-641-6>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (15.6.2021a). Kosunen, T. *Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakoulua*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:35. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-838-0>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021b). *Jatkuvan oppimisen avustukset 2020*. Haettu osoitteesta <https://okm.fi/-/erityisavustus-jatkuvan-oppimisen-ja-osaamisen-kehittamiseen>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021c). *Jatkuvan oppimisen avustukset 15.2.2021*. Haettu osoitteesta <https://okm.fi/-/erityisavustus-jatkuvan-oppimisen-ja-osaamisen-kehittamiseen>

Opintopolku. (20.11.2021). Haettu osoitteesta <https://opintopolku.fi/wp/fi/>

Prior, L. (2008). Repositioning Documents in Social Research. *Sociology Vol 42, Nro 5*, 821–836. DOI: 10.1177/0038038508094564. Haettu osoitteesta https://study.sagepub.com/sites/default/files/lindsay_prior_08.pdf

Ranki, S. (toim.) (2020). *Ilmiölähtöisen johtamisen näkökulma elinikäiseen oppimiseen. Mitä edistää systemaattista ajattelua?* Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra: Sitra-muistio 9.11.2020. Haettu osoitteesta <https://www.sitra.fi/julkaisut/Ilmiolahtoisien-johtamisen-nakokulma-elinikaiseen-oppimiseen/>

Rhoades, E. (2011). Literature Reviews. *The Volta Review, Volume 111(1)*, Spring 2011, 61–71. Haettu osoitteesta DOI: 10.17955/tvr.111.1.677

Salminen, A. (2011). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopisto. Haettu osoitteesta http://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

Silvennoinen, H. & Tulkki, P. (toim.). (1998). *Elinikäinen oppiminen*. Helsinki: Gaudeamus

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra (2019). *Kohti elinikäistä oppimista Yhteinen tahtotila, rahoituksen periaatteet ja muutoshasteet*. Sitran selvityksiä 150 26.3.2019. Haettu osoitteesta <https://www.sitra.fi/julkaisut/kohti-elinikaista-oppimista/>

Tissot, P. (2004). *Terminology of vocational training policy: a multilingual glossary for an enlarged Europe* (s. 70, 76, 112). Cedefop (Ed), Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities Publishing. Haettu osoitteesta <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9ad4f109-d71c-4214-bd9e-e0ab845a0a21>

Tuomi J. & Sarajärvi A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. 1.–2. painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi

Valtioneuvosto (26.2.2019). Oosi, O., Koramo, M., Korhonen, N., Järvelin, A-M., Luukkonen, T., Tirronen, J. & Jauhola, L. *A study on structures to support continuous learning – international benchlearning*. Valtioneuvoston kanslia. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-648-5>

Valtioneuvosto (3.12.2020a). *Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023 ELO-foorumi*. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:34. Haettu osoitteesta <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-536-8>

Valtioneuvosto (17.12.2020b). *Osaaminen turvaa tulevaisuuden. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset*. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38. Haettu osoitteesta <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-610-5>

Valtioneuvosto (8.4.2021). *Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko*. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24. Haettu osoitteesta <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-622-8>

Varto, J. (1992). *Laadullisen tutkimuksen metodologia*. Kirjayhtymä Oy

Virkkunen, H. (2010). The Prominence of lifelong learning in the higher education. Teoksessa Urponen, H. & Mark, R. (toim.). (2010). *Lifelong learning for the new decade* (s. 6). Rovaniemi: Lapin yliopisto. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-20115181126>

Yin, R. (2003). *Case Study Research. Design and Methods. Third Edition*. Applied Social Research Methods Series, Vol.5, Haettu osoitteesta books.google.com

Yliopistojen rahoitusmalli vuodesta 2021 alkaen. Haettu osoitteesta <https://minedu.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset>

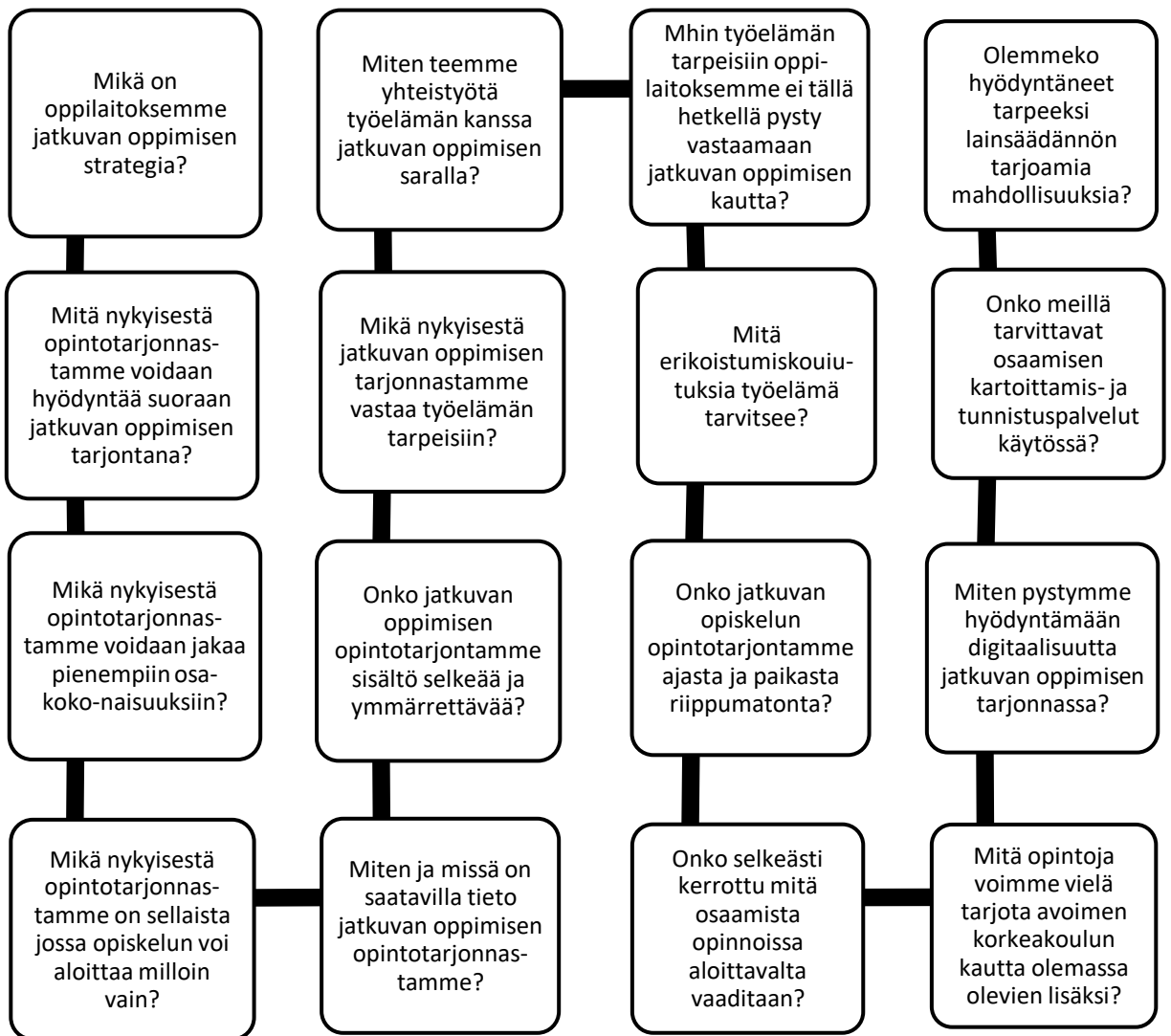
Yliopistojen rahoitusmalli 2017–2020. Haettu osoitteesta <https://minedu.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset>

Yliopistolaki 24.7.2009/558. Haettu osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yliopistolaki>

Liitteet

A Kyselypatteristo korkeakoululle jatkuvan oppimisen suunnittelua varten

Oheisista kysymyksistä voi olla apua korkeakoululle oman jatkuvan oppimisen opintotarjonnan suunnittelussa.

B Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto aakkosjärjestyksessä:

1. A Memorandum on Lifelong Learning (Commission of The European Communities 30.10.2000)
2. A Study on Structures to support Continuous Learning – International Benchmarking (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 18/2019)
3. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa (Opetus- ja kulttuuri-ministeriö 31.5.2019)
4. Aliedustettujen ryhmien osaaminen – kehittämisen suuntaviivat (Muistio 4.9.2020)
5. Aliedustettujen ryhmien osaaminen - kehittämisen suuntaviivoja (Valtioneuvosto Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistusryhmän kokous 9.9.2020)
6. Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932
7. Ammattikorkeakoulujen ilmoittamat lisäaloituspaikat (18.6.2020)
8. Ammattikorkeakoulujen lisäaloituspaikat 2021–2022
9. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli 2017–2020
10. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli vuodesta 2021 alkaen
11. Askeleita kohti 2030-luvun korkeakoulutusta (Akavan korkeakouluvisio 2017)
12. Continuing Education; Lifelong Learning (Procedia – Social and Behavioral Sciences, Volume 116, 21.2.2014, s. 4052–4056)
13. Elinikäinen oppiminen kehittämisagendalla Suomessa. Poimintoja valtakunnallisista työryhmistä (Sitra 28.5.2018)
14. Elinikäinen oppiminen Pohjoismaiden tehokkaat strategiat (TemaNord 2012:509)
15. Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023 ELO-foorumi (Valtioneuvoston julkaisu 2020:34)
16. Elinikäisen oppimisen kulttuuri juurrutetaan joka ainoaan kansalaisryhmään. Havaintoja OECD:n vaikutuksista suomalaisessa aikuiskoulutuspolitiikassa (Silvennoinen & Kinnari, 04/2019)
17. Erityisavustus korkeakouluille korkeakoulutuksen kehittämiseen 2018–2020, 29.3.2018 myönnetyt avustukset (OKM 29.3.2018)

18. Erityisavustus korkeakouluille korkeakoulutuksen kehittämiseen 2018–2020, 20.4.2018 myönnetyt avustukset (OKM 20.4.2018)
19. Erityisavustus korkeakouluille korkeakoulutuksen kehittämiseen 2018–2020, 26.4.2018 myönnetyt avustukset (OKM 26.4.2018)
20. Etuusjärjestelmät osana jatkuvan oppimisen järjestelmää, kehittämisen suuntaviivat, diaesitys (Valtioneuvosto, 13.10.2020)
21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyvistä laeista HE 76/2021
22. Ilmiölähtöisen johtamisen näkökulma elinikäiseen oppimiseen (Sitra-muistio lokakuu 2020)
23. Jatkuva oppiminen työelämässä (13.10.2020 Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen työryhmä, powerpoint-esitys)
24. Jatkuvaan oppimiseen myönnetyt avustukset 2020
25. Jatkuvaan oppimiseen myönnetyt avustukset 2021
26. Jatkuvan oppimisen indikaattorit. Tausta-ainestoa jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjauksiin
27. Jatkuvan oppimisen kehittäminen, Työryhmän väliraportti (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:19)
28. Jatkuvan oppimisen nykyinen palvelujärjestelmä: Aikuisille tarkoitetut koulutusmuodot koulutusjärjestelmässä ja työvoimakoulutus, opiskelun aikainen toimeentulo ja koulutuksen kustannusten verotus. Tausta-ainestoa jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjauksiin.
29. Jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän uudistus – osaamisella työllisyyttä (Parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus 14.5.2020)
30. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset. Osaaminen turvaa tulevaisuuden (Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38)
31. Jatkuvan oppimisen rahoitus ja teknologian mahdollisuudet Suomessa. Osaamisen tulevaisuuspaneelin kannanotto (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018)
32. Jatkuvan oppimisen rakenteita maailmalla (Sitra-muistio 20.5.2019)
33. Jatkuvan oppimisen sanastoluonnos (10.6.2021)

34. Jatkuvan oppimisen Suomi. Osaamisen tulevaisuuspaneelin kannanotto (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018)
35. Jatkuvan oppimisen tavoitteet ja mitattavat indikaattorit (Valtioneuvosto Parlamentaarisen ryhmän kokous 14.5.2020)
36. Jatkuvan oppimisen uudistus (Jatkuvan oppimisen linjausten julkistus 17.12.2020, pp-esitys)
37. Jatkuvan oppimisen uudistus (Valtioneuvosto Sidosryhmäseminaari 19.11.2020)
38. Jyväskylän yliopiston www-sivut (2021)
39. Keskustelumuistio: Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien kehittäminen koulutusjärjestelmässä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 4.10.2021)
40. Kohti elinikäistä oppimista. Yhteinen tahtotila, rahoituksen periaatteet ja muutoshaasteet (Sitran selvityksiä 150 maaliskuu 2019)
41. Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakoulua (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:35)
42. Korkeakoulutuksen kehittämishankkeet 2017–2019
43. Korkeakoulutuksen kehittämishankkeet 2018–2020
44. Korkeakoulut työuran aikaisen oppimisen edistäjinä (Sitra-muistio 11.2.2019)
45. Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle, Vision tiekartta (2017)
46. Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle Taustamuistio korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiotyölle (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:44)
47. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ennakointituloksia tulevaisuuden koulutustarpeista (Opetushallitus Raportit ja selvitykset 2020:6)
48. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2025. Ennakointituloksia tulevaisuuden työpaikoista ja koulutustarpeista (Opetushallitus Raportit ja selvitykset 2011:25)
49. Koulutus-työryhmän muistio Elinikäinen oppiminen yliopistoissa (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:38)
50. Laki Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta 682/2021
51. Lifelong guidance policy and practice in the EU: trends, challenges and opportunities (European Commission 2/2020)
52. Lifelong Learning For All , Policy Directions (OECD 2001)

53. Lifelong Learning For The New Decade (University of Lapland Publications in Education 23: 2010)
54. Luovuutta, dynamiikkaa ja toimintamahdollisuuksia, ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmalleiksi vuodesta 2021 alkaen (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:35)
55. Mille väestölle? Ikäryhmäkohtaiset ja alueelliset väestöennusteet sekä uusien opiskelijoiden määrien ennuste kaikilla koulutusasteilla Suomessa 2018–2040. (Sitran selvityksiä 167 kesäkuu 2020)
56. Millä hinnalla? (Sitran selvityksiä 186 huhtikuu 2021)
57. Millä rahalla? (Sitran selvityksiä 134 lokakuu 2018)
58. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Jyväskylän yliopiston välinen sopimus vuosille 2017–2020 (Sopimusraportointi 2020 / 2017–2020)
59. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Jyväskylän yliopiston välinen sopimus vuosille 2021–2024
60. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tulossopimus vuosille 2020–2023 sekä voimavarat vuodelle 2020
61. Opetus- ja kulttuuriministeriön kirje korkeakouluille ohjaukikäytänteistä ja korkeakoulujen toiminnan raportoinnista vuonna 2021 (VN/3251/2021 VN/3251/2021-OKM-1)
62. Opetus- ja kulttuuriministeriön tarkentavat ohjeet sopimuskauden 2021–2024 valmisteluun ja vuonna 2020 käytäviin neuvotteluihin (OKM/16/210/2019)
63. Oppimisen ilo. Kansallinen elinikäisen oppimisen strategia (Ahola Jorma, Aikuiskasvatus 4/97)
64. Osaaminen 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia (Opetushallitus Raportit ja selvitykset 2019:3)
65. Osaaminen turvaa tulevaisuuden. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset (Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38)
66. Osaamisen ekosysteemi 2025: Kohti jatkuvan oppimisen järjestelmää (Suomi 2025 20.11.2018)
67. Osaamisen ennakointifoorumin ennakkoinnin perusprosessin koulutuksen kehittämisehdotusten koonti (Opetushallitus 4.4.2019)

68. Osaamisen ennakointifoorumi – Osaamiskorttipakka (Osaamisen ennakointifoorumi OEF)
69. Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän mietintö (Opetusministeriön työryhmien muistioita 3:2002)
70. Päätös jatkuvan oppimisen strategiarahoituksen yliopistokohtaisesta kohdentumisesta (OKM/152/592/2018)
71. Selvitys henkilökohtaisista koulutustileistä. Soveltuvuus suomalaisen aikuiskoulutuksen rahoituksen uudistamiseksi. Väliraportti (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:12)
72. Selvitys jatkuvan oppimisen palveluorganisaation perustamisesta (23.6.2020)
73. Suomen kestävän kasvun ohjelma Elpymis- ja palautumissuunnitelma (Valtioneuvoston julkaisuja 2020:52)
74. Toteutettuja toimenpiteitä aikuisten osaamisen kasvattamiseksi ja aliedustettujen ryhmien osallistumisen lisäämiseksi (Tausta-ainestoa jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjauksiin)
75. Tulevaisuusselonteon taustaselvitys. Pitkän aikavälin politiikalla läpi murroksen – tahtotiloja työn tulevaisuudesta (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 34/2018)
76. Työmarkkinoiden toimivuus: ohjaus (Muistio 6.10.2020)
77. Työn murros ja elinikäinen oppiminen Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävän työryhmän raportti (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:8)
78. Työvoima- ja koulutustarpeen ennakoinnin uudistus ja jatkuva oppiminen – kehittämisen suuntaviivat (Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen ryhmän esitys, Muistio 4.9.2020)
79. Työvoima- ja koulutustarpeen ennakoinnin uudistus ja jatkuva oppiminen (Valtioneuvosto Kehittämisen suuntaviivoja Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistusryhmän kokous 9.9.2020)
80. Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko (Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24)
81. Visio 2030 työryhmien raportit
82. Väliraportti: Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustaminen (7.12.2020)

83. Yhdessä, avoimesti, uudistaen. Suomen yliopistojen yhteinen vuoteen 2025 ulottuva visio (Unifi 2016)
84. Yliopiston ilmoittamat lisäaloituspaikat (18.6.2020)
85. Yliopistojen lisäaloituspaikat 2021–2022
86. Yliopistojen rahoitusmalli 2017–2020
87. Yliopistojen rahoitusmalli vuodesta 2021 alkaen
88. Yliopistolaki 24.7.2009/558
89. Yrittäjämönteinen korkeakoulutus 2025 (Suomi 2025 12.9.2017)